

Kingdom of the Netherlands

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

PODRŠKA PRIMENI MEDIJACIJE U SUDOVIMA I ADVOKATURI U SRBIJI

Podrška primeni medijacije u sudovima i advokaturi u Srbiji

Podrška primeni medijacije u sudovima i advokaturi u Srbiji

Urednik:

Blažo Nedić

Autori:

Blažo Nedić

Nebojša Đuričić

Izdavač:

Partneri za demokratske promene Srbija

Za izdavača:

Blažo Nedić

Dizajn i prelom:

Kliker Dizajn, Beograd

Štampa:

Manuarta, Beograd

Tiraž:

1000

Beograd, april 2017.

Štampanje ove publikacije pomogla je Ambasada Kraljevine Holandije u Republici Srbiji. Stavovi izneti u publikaciji predstavljaju stavove autora i ne odražavaju nužno mišljenje donatora.

Svi pojmovi koji su u tekstu upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Sadržaj

I. Predgovor.....	5
II. O projektu “Podrška primeni medijacije u pravosuđu”.....	8
III. Pravni okvir za primenu medijacije u Srbiji.....	12
IV. Propisi koji regulišu upućivanje predmeta na medijaciju.....	19
V. Razvoj internog pod-sistema u sudovima za upućivanje predmeta na medijaciju	23
VI. Služba za podršku medijaciji u Drugom osnovnom sudu u Beogradu.....	26
VII. Medijacija i advokatura.....	41
VIII. Centar za medijaciju u okviru Advokatske komore Čačka.....	45
IX. Zaključak.....	47
X. Aneksi.....	49

I. Predgovor

Publikacija *Podrška primeni medijacije u sudovima i advokaturi u Srbiji* rezultat je rada u okviru projekta *Podrška primeni medijacije u pravosuđu* koji su sproveli *Partners za demokratske promene Srbija* (Partnersi Srbija) u periodu od decembra 2015. do aprila 2017. godine. Ambasada Kraljevine Holandije u Republici Srbiji prepoznala je značaj razvoja primene medijacije u Srbiji i podržala ovaj Projekat kroz svoj MATRA program.

Projekat je sproveden sa ciljem da se pruži doprinos povećanju efikasnosti pravosuđa kroz rešavanje postojećih i smanjenje priliva novih predmeta putem efikasnijeg korišćenja medijacije za vansudsko rešavanje sporova pre i nakon pokrenutog sudskog postupka. Partnersi Srbija projekat su sproveli uz aktivno učešće četiri pilot suda – Višeg suda u Čačku, Osnovnog suda u Čačku, Drugog osnovnog suda u Beogradu i Privrednog suda u Beogradu, zatim Advokatske komore Čačak, Pravosudne akademije, i uz podršku i koordinaciju Ministarstva pravde, Vrhovnog kasacionog suda, Pravosudne akademije i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije.

Projekat je građanima obezbedio mogućnost bržeg i jeftinijeg rešavanja sporova, putem Službi za podršku medijaciji u pilot sudovima i Centra za medijaciju u Advokatskoj komori Čačak. Uspostavljanju ovih servisa prethodila je serija obuka, i to za: sudije za selekciju i upućivanje predmeta na medijaciju, za sudijske pomoćnike za prepoznavanje predmeta pogodnih za medijaciju, vođenje predmeta i komunikaciju sa strankama, kao i za advokate za zastupanje klijenata u medijaciji. Pored toga, grupa sudija, sudijskih pomoćnika, advokata i predstavnika Pravosudne akademije pohađala je akreditovanu Osnovnu obuku za medijatore, koja predstavlja jedan od preduslova za upis u Registar posrednika - medijatora koji vodi Ministarstvo pravde. Takođe, sproveden je niz promotivnih aktivnosti: organizovano je šest tribina za advokate o prednostima rešavanja sporova putem medijacije i odštampani su lifleti i poster koji informišu građane o radu Službe za medijaciju u pilot sudovima i Centra za medijaciju u Advokatskoj komori Čačka.

Na kraju implementacije možemo sa zadovoljstvom konstatovati da je Projekat ostvario ciljeve i uspešno sproveo predviđene aktivnosti. U ovom Priručniku pokušali smo da zabeležimo i prenesemo iskustva u realizaciji projekta, sa posebnim osvrtom na tri teme koje, po našem mišljenju, mogu pomoći ključnim akterima u sistemu pravosuđa u Srbiji da doprinesu intenzivnijoj upotrebi medijacije u rešavanju postojećih i budućih sporova.

Prvo, ova publikacija nudi prikaz pravnog okvira za primenu medijacije u Srbiji, sa fokusom na relevantne međunarodne standarde, ključne novine iz Zakona o posredovanju u rešavanju sporova iz 2014. godine, te odredbama sektorskih zakona koji omogućavaju upotrebu medijacije.

U drugom delu publikacije predstavljena je uloga suda u upućivanju predmeta na medijaciju, sa prikazom aktivnosti koje su u okviru projekta sprovedene u Drugom osnovnom sudu u Beogradu prilikom uspostavljanja Službe za podršku medijaciji.

Nadalje, u Srbiji je i dalje prisutno zanemarivanje uloge i značaja advokature u razvoju i primeni medijacije za rešavanje sporova. Zbog toga treći deo publikacije nudi jedan za Srbiju i dalje novi pogled na odnos medijacije i advokature, kojim nastojimo da unutar advokature afirmišemo prednosti medijacije, kako za klijente tako i za advokate.

Konačno, u publikaciji je predstavljen i niz akata, formulara i materijala koji su izrađeni u okviru projekta, od predloga za unapređenje podzakonskih akata i akata sudova u oblasti medijacije, do formulara koji se koriste u okviru službi za podršku alternativnom rešavanju sporova i medijaciji u pilot sudovima i Centru za medijaciju Advokatske komore Čačka. Takođe, aneksi sadrže i pozivna pisma i programe za radionice, seminare i treninge koji su organizovani za učesnike projekta, kao i promotivne materijale razvijene i distribuirane korisnicima. Razvoj svih ovih dokumenata, programa obuka i promotivnih materijala, kao i sprovođenje projektnih aktivnosti, bili su neophodan preduslov za početak stvaranja sveobuhvatnog i održivog sistema za primenu medijacije u sudovima i advokaturi u Srbiji.

Ovom prilikom izražavamo zahvalnost predsednicima sudova, sudijama i sudijskim saradnicima i pomoćnicima sa kojima smo saradivali prilikom sprovođenja projektnih aktivnosti i zahvaljujući čijem radu su u pilot sudovima uspostavljene Službe za medijaciju. Posebnu zahvalnost dugujemo sudiji Drugog osnovnog suda u Beogradu, Nebojši Đuričiću, koji je aktivno učestvovao u uspostavljanju Službe za podršku medijaciji u ovom sudu i napisao poglavlje ove publikacije koje se odnosi na primenu medijacije u sudovima.

Zahvalnost izražavamo članovima i zaposlenima u Advokatskoj komori Čačka, kao i predsednici komore Jasmini Milutinović, koji su aktivnim učešćem u projektu zaslužni za uspostavljanje Centra za medijaciju u Advokatskoj komori Čačka.

Takođe se zahvaljujemo i Pravosudnoj akademiji, i to direktoru Nenadu Vujiću, i posebno kolegini Mirjani Golubović, na bezrezervnoj podršci i pomoći u sprovođenju aktivnosti projekta.

Neki termini korišćeni u Priručniku upotrebljeni su kao sinonimi, što zbog različite terminologije koja se upotrebljava u praksi, što zbog nekih termina propisanih Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova: medijator - posrednik, medijacija - posredovanje, spor - sukob, itd.

Svi pojmovi koji su u tekstu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju i muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Nadamo se da će ova publikacija biti od pomoći Ministarstvu pravde, Vrhovnom kasacionom sudu i Advokatskoj komori Srbije u uspostavljanju održivog sistema medijacije u Srbiji, te da će različite pravosudne profesije (sudije, advokate, medijatore, i druge) motivisati da u svojoj praksi promovišu i koriste medijaciju kao primarni metod rešavanja sporova.

Blažo Nedić
Partneri za demokratske promene Srbija

II. O projektu “Podrška primeni medijacije u pravosuđu”¹

Početak primene novog zakona koji reguliše oblast medijacije u Srbiji² (Zakon), javila se potreba za sveobuhvatnom kampanjom za primenu medijacije, pre svega u sudovima i advokaturi, radi adekvatne pripreme svih relevantnih činilaca za primenu ovog efikasnog metoda rešavanja sporova. Ovaj projekat, koji je sproveden od decembra 2015. do aprila 2017. godine, imao je za opšti cilj doprinos povećanju efikasnosti pravosuđa kroz rešavanje postojećih i smanjenje priliva novih predmeta putem efikasnijeg korišćenja medijacije za vansudsko rešavanje sporova pre i nakon pokrenutog sudskog postupka. Uz aktivno učešće sudstva, advokature, Pravosudne akademije, i uz podršku i koordinaciju Vrhovnog kasacionog suda (VKS), Ministarstva pravde, Advokatske komore Srbije (AKS) i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS), Partneri za demokratske promene Srbija (Partneri Srbija) sproveli su ovaj projekat koji je podigao kapacitete “pilot” sudova u Beogradu (Drugi osnovni sud i Privredni sud) i Čačku (Osnovni i Viši sud), kao i Advokatske komore Čačak, za primenu medijacije, a pravosudne i advokatske akademije za edukaciju u ovoj oblasti, dok je Ministarstvo pravde formiralo radnu grupu sastavljenu od svih relevantnih učesnika, koja ima zadatak da analizira rezultate ovog projekta, te prati i koordinira promociju medijacije na celokupnoj teritoriji Srbije.

Kao centralna aktivnost projekta u “pilot” sudovima, formirane su „info-službe za podršku postupku posredovanja“, u okviru kojih je, u koordinaciji sa Pravosudnom akademijom, bila organizovana 1) obuka sudijskih pomoćnika i saradnika da, pored svojih redovnih zaduženja, budu osposobljeni i da strankama pružaju svu potrebnu organizacionu i tehničku podršku radi upućivanja i korišćenja medijacije, 2) stručno usavršavanje sudija za selekciju i upućivanje pogodnih predmeta na medijaciju, kao i 3) uspostavljanje sistema za upravljanje sudskim predmetima koji su upućeni na medijaciju (mediation case - management).

Projekat je uključio i sprovođenje promotivnih i edukativnih aktivnosti u okviru Advokatske komore Srbije, a naročito u Advokatskoj komori Čačak, radi informisanja advokata i advokatskih pripravnika o novim zakonskim rešenjima i prednostima medijacije za rešavanje sporova pre i u toku sudskog postupka. Ove aktivnosti su takođe imale za cilj kako senzibilizaciju advokata za medijaciju, tako i unapređenje veština potrebnih za korišćenje medijacije u svakodnevnoj advokatskoj praksi. Ovim su postignuta dva važna rezultata: prevazilaženje inicijalnog otpora koji su

1 Projekat je podržala Ambasada Kraljevine Holandije u Srbiji.

2 Zakon o posredovanju u rešavanju sporova, „Sl.g! RS“ 55/2014, koji je počeo sa primenom 1. januara 2015.g.

pojedini advokti mogli imati prema medijaciji kao vansudskom načinu rešavanja sporova, kao i uključivanje advokature kao promotera i pružaoca usluga medijacije u narednom periodu.

Sve ove aktivnosti sprovedene su u koordinaciji sa VKS, Ministarstvom pravde, Pravosudnom akademijom, Advokatskom komorom Srbije i Nacionalnim udruženjem medijatora Srbije, kako bi se obezbedilo uspostavljanje funkcionalne povezanosti između sudova i advokata kao korisnika usluga medijacije, s jedne strane, i licenciranih medijatora, kao pružalaca visoko - kvalitetnih usluga medijacije, s druge strane, čime je omogućeno stvaranje održivog i efikasnog sistema za vansudsko rešavanje sporova, što će dovesti do povećanja efikasnosti pravosuđa, lakšeg pristupa građana pravdi i povećanju poverenja javnosti u sudove i druge institucije sistema.

Specifični ciljevi projekta i aktivnosti:

Specifični cilj 1: Podizanje kapaciteta "pilot sudova" za upućivanje pogodnih predmeta na medijaciju, pre i u toku sudskog postupka

1.1. Formiranje i funkcionisanje „Info - službi za podršku postupku posredovanja“ u pilot sudovima. Selekcija sudijskih pomoćnika i dvodnevna obuka u pilot sudovima za pružanje potrebne organizacione i tehničke podrške strankama radi korišćenja medijacije pre i u toku sudskog postupka, uključujući i koordinaciju sa službom pisarnice i „upravljanje predmetima“ koji se upućuju na medijaciju.

1.2. Radionice sa sudijama građanskog odeljenja u pilot sudovima radi prezentacije detalja i praktičnih aspekta primene novog Zakona i utvrđivanju smernica za selekciju i upućivanje pogodnih predmeta na medijaciju, korišćenje postojećih kapaciteta sudova za pružanje usluga medijacije (sudije - obučeni medijatori) u skladu sa novim Zakonom, kao i povezivanje sa pružaocima usluga medijacije i dostupnost licenciranih medijatora.

1.3. Razvoj i primena pod - sistema za upravljanje sudskim predmetima koji se upućuju na medijaciju u okviru pilot sudova (razvoj internog „case-management“ sistema).

1.4. Dizajn i razvoj promotivnog materijala kroz štampanje i distribuciju lifleta i postera, kao i kampanje putem web sajtova i naloga na društvenim mrežama pilot sudova, Partnera Srbija, NUMS-a, Pravosudne akademije i Advokatske akademije/Komore, i Ministarstva pravde.

Specifični cilj 2. Obuka i podizanje kapaciteta advokature, radi omogućavanja dostupnosti medijacije građanima i pravnim licima, pre i u toku sudskog spora.

2.1. Jednodnevne radionice na području Advokatske komore Čačak i AK Beograd radi promovisanja medijacije, upoznavanja advokata sa osnovnim pojmovima i praktičnom primenom novog Zakona.

2.2. Dvodnevni seminari za advokate o “veštinama zastupanja u medijaciji” radi sticanja veština za efikasno zastupanje interesa svojih klijenata u postupcima medijacije.

2.3. Osnovna obuka 20 medijatora u trajanju od 5 dana, prema Pravilniku o osnovnoj obuci za medijatora, koja je uslov za dobijanje dozvole - licence za medijatore koju izdaje Ministarstvo pravde. Pored advokata, na obuci za medijatore učestvovali su i predstavnici drugih učesnika u projektu.

2.4. Obuka zaposlenih u “pilot komori” za uspostavljanje sistema za upravljanje medijacijskim predmetima.

Specifični cilj 3. Praćenje i izveštavanje o primeni medijacije pre i u toku sudskog postupka u pilot sudovima advokatskoj komori, uz koordinaciju sa VSS, AKS, NUMS i Ministarstvom pravde.

3.1. Formiranje Fokus grupe za praćenje primene medijacije za rešavanje sporova pre i u toku sudskog postupka koja uključuje predstavnike pilot sudova, pilot advokatske komore, Ministarstva pravde, VKS, Pravosudne akademije, AKS, Advokatske akademije i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije.

3.2. Izrada i distribucija izveštaja o rezultatima projekta u pilot sudovima i komori, kao i o rezultatima primene medijacije pre i u toku sudskog postupka, sa preporukama za primenu u svim sudovima i advokatskim komorama na teritoriji Srbije.

Formiranjem „info - službi za podršku postupku posredovanja“, obukom sudijskih pomoćnika, kao i usavršavanjem sudija i advokata za upućivanje predmeta i korišćenje medijacije, stvoren je krug obučениh lica koji je neophodan za uspešan razvoj i masovnu primenu medijacije u rešavanju sporova pre i u toku sudskog postupka, što je u prethodnom periodu izostalo, naročito u pogledu angažovanosti sudija da upućuju predmete i motivisanosti advokata da zastupaju klijente u postupcima medijacije. Ovakvo podizanje kapaciteta i stvaranje mreže obučениh lica u sudovima i advokatskim komorama obezbediće široku dostupnost medijacije građanima i pravnim licima prvenstveno na područjima pilot sudova i pilot advokatske komore, a nakon toga u narednom periodu, i na teritoriji cele Srbije, što do sada takođe nije bio slučaj. Konačno, ovim se postavlja temelj za buduće strateško povezivanje sudova i organizacija koje pružaju usluge medijacije, kako bi i sudovi imali pristup organizovanim i visoko kvalitetnim uslugama medijacije, posebno imajući u vidu da novim Zakonom o posre-

dovanju u rešavanju sporova nije uspostavljena funkcionalna veza koja bi omogućila sudovima da pogodne sudske predmete, uz saglasnost stranaka, upućuju na medijaciju. Novi Zakon predstavlja odličnu priliku i pravi trenutak za promociju medijacije i edukaciju svih relevantnih korisnika radi što efikasnije primene ovog instituta.

Učešće svih navedenih činilaca garantuje održivost rezultata projekta, jer će nakon njegovog završetka i uspešnog podizanja internih kapaciteta, svi učesnici nastaviti da u okviru svojih nadležnosti primenjuju medijaciju. Rezultati aktivnosti u pilot sudovima i komori biće podeljeni širom Srbije. Sudovi i advokatura nastaviće sa podrškom i korišćenjem medijacije u skladu sa Zakonom, a Pravosudna akademija će program obuke za sudijske pomoćnike iz ovog projekta uključiti u svoju posebnu obuku, a info - radionice koje se odnose na sudije postaće deo programa početne i kontinuirane obuke sudija. Na sličan način će i Advokatska akademija nastaviti sa programima obuke advokata za primenu medijacije. Ovim se obezbeđuje da se i nakon završetka projekta u okviru relevantnih institucija i organizacija nastavi sa obukama i promocijom medijacije u pravosuđu. Sve ovo garantuje održivost projekta i ostvarenje opšteg cilja, smanjenje broja sudskih predmeta i u skladu sa tim povećanje efikasnosti pravosuđa u Srbiji, kao i lakši pristup građana pravdi.

III. Pravni okvir za primenu medijacije u Srbiji

Međunarodni standardi i domaći propisi

Značaj napora za rešavanjem sporova van sudskog sistema, putem medijacije i drugih metoda ADR-a, potvrđen je brojnim međunarodnim dokumentima Ujedinjenih nacija, Evropske unije i Saveta Evrope. U poslednjoj dekadi, promocija i razvoj alternativnih metoda za rešavanje sporova naročito su izraženi u poslovnom sektoru. Jedan od prvih dokumenata koji su potvrdili interesovanje Evropske unije za ADR je Zeleni dokument o alternativnom rešavanju sporova u građanskom i privrednom pravu iz 2002. godine, koji je poslužio kao osnov za usvajanje Direktive 2008/52/EC Evropskog parlamenta i Saveta o određenim aspektima medijacije u građanskim i privrednim stvarima iz 2008. godine³.

Direktiva je, između ostalog, standardizovala osnovne principe medijacije i odredila obaveze zemalja članica EU u pogledu uspostavljanja sistema kontrole kvaliteta rada medijatora, regulisanja načina upućivanja slučajeva na medijaciju i ispunjavanja obaveza koje proističu iz sporazuma o medijaciji. Ovaj dokument potvrđuje stav Komisije EU da će podsticanje primene medijacije i drugih oblika ADR-a pomoći u rešavanju sporova, snižavanju stresa, količine vremena i troškova povezanih sa sudskim postupcima, i samim tim pomoći građanima da ostvare svoja prava garantovana zakonom.⁴ U okviru EU, često je isticano da je značaj alternativnog rešavanja sporova veoma visok na međunarodnoj ekonomskoj sceni, naročito u slučajevima sporova u vezi sa trgovinom preko interneta, potrošačkim sporovima, i drugo.

U kontekstu građanskih i privrednih sporova, Savet Evrope usvojio je Preporuku u vezi sa primenom medijacije u građanskim stvarima – Preporuka Rec 10 (2002) Komiteta ministara državama članicama u vezi sa medijacijom u građanskim stvarima⁵, koja se odnosi i na sporove koji nastaju u poslovnoj sferi.

Veliki broj međunarodnih privrednih sporova i specifičnosti u vezi sa propisima različitih država, uslovili su razvoj modela zakona o privrednoj medijaciji u 2002. godini (UNCITRAL Model Zakona o međunarodnom privrednom mirenju⁶), od strane

3 Videti Official Journal of the European Union, L136/3, 24.05.2008, dostupno na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:136:0003:0008:En:PDF> (pristup 10. 12. 2016).

4 http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_en.htm (pristup 10. 12. 2016).

5 goo.gl/M6vaZW

6 http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-90953_Ebook.pdf (pristup 10.12.2016).

Komisije Ujedinjenih nacija o međunarodnom privrednom pravu (UN Commission on International Commercial Law – UNCITRAL). Postojanje ovog Modela zakona naglašava potrebu da se na međunarodnom nivou definišu principi mirnog rešavanja sporova zbog velikih prednosti medijacije, što je već potvrđeno u sferi rešavanja međunarodnih privrednih sporova. Istovremeno, Model zakona ističe specifične ekonomske odnose i manifestuje potrebu za promocijom alternativnog rešavanja sporova putem mirenja, odnosno medijacije, naročito u oblasti ekonomije.

U Srbiji značajan broj zakona kreira pravni osnov za primenu medijacije, a naročito privredne medijacije. Prvi **Zakon o medijaciji** (2005) predstavljao je okvirni zakon – osnovni zakon koji reguliše pitanja medijacije⁷, utvrđujući kao osnovna načela postupka medijacije dobrovoljnost, ravnopravnost strana, privatnost, poverljivost i hitnost. Zakon je regulisao primenu medijacije u različitim sporovima, uključujući sporove u oblasti privrede.⁸ Medijacija se mogla sprovoditi u svim sporovima, osim u sporovima za čije rešavanje je propisana isključiva nadležnost suda ili drugog organa, kako nakon pokretanja sudskog postupka (sudski aneksirana medijacija), tako i pre, odnosno nezavisno od započetog sudskog postupka (privatna medijacija). Time je omogućena primena medijacije u bilo kojoj fazi razvoja sukoba. Zakon o posredovanju - medijaciji iz 2005. godine takođe je odredio opšte uslove koje svako lice mora da ispuni da bi moglo da pruža usluge medijacije, ujedno uređujući prava, dužnosti i odgovornosti medijatora u Srbiji.⁹

Pored prvog zakona koji je regulisao primenu medijacije, niz drugih propisa uključuje specifične odredbe koje omogućavaju primenu medijacije u određenim vrstama privrednih sporova. **Zakon o osiguranju** uređuje medijaciju u oblasti osiguranja, u slučajevima potraživanja naknade štete, i prevencije sporova koji proističu iz potra-

7 Termin "medijacija" definisan je članom 2. Zakona. Kako bi se olakšalo razumevanje suštine postupka medijacije, ovaj Zakon definiše medijaciju kao "svaki postupak, bez obzira na njegov naziv, u kojem strane žele da sporni odnos reše mirnim putem uz pomoć jednog ili više posrednika - medijatora koji stranama pomažu da postignu sporazum". Videti član 2. Zakona o posredovanju - medijaciji, "Službeni glasnik RS", br. 18/2005. Imajući u vidu značajan broj zakona koji podržavaju primenu medijacije u Srbiji (iako ponekad koriste različite pojmove da označe postupak "medijacije"), ova pravna definicija medijacije ima svoje mesto u primeni različitih zakona i u praksi.

8 Videti član 1. stav 1. Zakona o posredovanju - medijaciji.

9 Videti čl. 20, 25-27. Zakona o posredovanju - medijaciji. Novi Zakon o posredovanju u rešavanju sporova iz 2014. godine propisuje da medijator može biti lice koje: 1) je poslovno sposobno, 2) srpski državljanin, 3) završilo je osnovnu obuku za posrednika, 4) ima visoku stručnu spremu, 5) nije osuđivano, 6) poseduje dozvolu za rad, i 6) upisano je u Registar posrednika. Videti član 33. stav 2. Zakona o posredovanju u rešavanju sporova, "Službeni glasnik RS", br. 55/2014.

živanja osiguranja.¹⁰ **Zakon o stečaju** predviđa primenu medijacije u cilju rešavanja sporova koji nastaju povodom spornih potraživanja u slučajevima stečaja.¹¹ **Zakon o zaštiti potrošača** podržava primenu medijacije u potrošačkim sporovima.¹²

Primena metoda ADR-a takođe je podržana propisima radnog prava, u pogledu rešavanja sporova nastalih na radu ili u vezi sa radom, putem **Zakona o mirnom rešavanju radnih sporova**¹³, kao i **Zakona o sprečavanju zlostavljanja na radu**, koji je usvojen 2010. godine i pruža značajne mogućnosti za primenu medijaciju u slučajevima zlostavljanja na radu¹⁴.

Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, usvojen 2011. godine, a revidiran 2015. godine, uveo je sporazumno finansijsko restrukturiranje kao alternativu za privredna društva koja se suočavaju sa finansijskim problemima, odnosno koja su u nemogućnosti da otplate dugove. Ovaj zakon omogućio je Privrednoj komori Srbije, koja je u Zakonu definisana kao "Pružalac usluga institucionalne medijacije" da vodi slučajeve sporazumnog finansijskog restrukturiranja, organizuje, u skladu sa zakonom, medijaciju koja prethodi stečaju kako bi se olakšali pregovori, uz pomoć medijatora, između privrednih firmi i preduzetnika kao dužnika, i banaka i drugih finansijskih i pravnih lica, kao poverilaca.¹⁵

Porodični zakon¹⁶ takođe podržava primenu medijacije u postupcima za razvod i poništenje braka. Naime, sudija može da uputi supružnike da pokušaju sa medijacijom, kako bi rešili svoj spor putem sporazuma o vršenju roditeljskog prava i deobi imovine. U smislu ovog zakona, porodičnu medijaciju može da sprovodi sud (npr. obučeni sudija - medijator, koji kasnije ne može da bude uključen u sudski postupak u toj istoj stvari) ili slučaj može biti upućen nekoj specijalizovanoj službi (npr. centru za socijalni rad), bračnom ili porodičnom savetovalištu, ili drugoj ustanovi koja je specijalizovana za pružanje usluga porodične medijacije. Medijacija je dobrovoljna i neće se sprovoditi ukoliko supružnici na to ne pristanu, ako je jedan od njih nesposoban za rasuđivanje, ako nije poznato boravište jednog supružnika ili ako jedan ili oba

10 Videti član 144. Zakona o osiguranju, "Službeni glasnik RS", br. 55/2004, 70/2004, 61/2005 – drugi zakon, 85/2005 – drugi zakon, 101/2007, 63/2009 – odluka US, 107/2009, 99/2011, 119/2012, 116/2013, i 139/2014 – drugi zakon. U skladu sa ovom odredbom, usluge medijacije u oblasti osiguranja pruža Centar za finansijske usluge i zaštitu potrošača Narodne banke Srbije.

11 Videti član 115. Zakona o stečaju, "Službeni glasnik RS", br. 104/2009, 99/2011 – drugi zakon, 71/2012 – odluka US, i 83/2014.

12 Videti čl. 141-142, i član144. Zakona o zaštiti potrošača, "Službeni glasnik RS", br. 62/2014 i 6/2016 – drugi zakon.

13 Videti "Službeni glasnik RS", br. 125/2004 i 104/2009.

14 Član 15. predviđa da je po prijemu zahteva za pokretanje postupka za zaštitu od zlostavljanja "...poslodavac dužan da, u roku od tri dana, stranama u sporu predloži posredovanje...". Videti "Službeni glasnik RS", br. 36/2010.

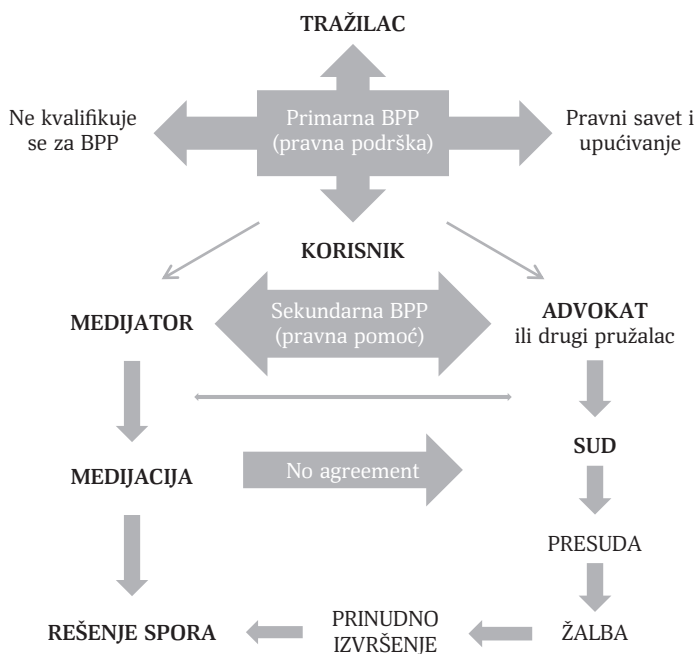
15 Videti čl. 14-16. Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, "Službeni glasnik RS", br. 89/2015.

16 Videti "Službeni glasnik RS", br. 18/2005, 72/2011 – drugi zakon i 6/2015.

supružnika žive u inostranstvu. U slučajevima u kojima supružnici u medijaciji postignu sporazum, sud će takav sporazum uneti u izreku presude, procenjujući jedino da li je sporazum o vršenju roditeljskog prava u najboljem interesu deteta.¹⁷

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći još uvek nije usvojen, a radna grupa Ministarstva pravde, sastavljena od relevantnih stručnjaka nailazi na poteškoće u finaliziranju svog rada i usaglašavanju završne verzije prednacrtu Zakona. Zakon će definisati pravila i uslove za pružanje besplatne pravne pomoći građanima koji imaju finansijskih poteškoća, kao i određenim osetljivim društvenim grupama. Glavno sporno mesto je lista mogućih pružalaca usluga besplatne pravne pomoći, ali jedina kategorija koja nije sporna su medijatori i usluge medijacije. Vlada je prepoznala prednosti medijacije u slučajevima besplatne pravne pomoći, tako da su i medijatori prepoznati kao jedna od kategorija pružalaca besplatne pravne pomoći, što znači da će siromašni građani moći da dobiju besplatne usluge medijacije u svim za to pogodnim slučajevima. Očekuje se da će Zakon biti usvojen 2017. godine i da će stupiti na snagu do 2018. godine.

Mesto medijacije u budućem sistemu besplatne pravne pomoći predstavljeno je u sledećem grafikonu:

17 Videti čl. 229-232 i čl. 240-246. Porodičnog zakona.

Lista zakona koji prepoznaju medijaciju kao potencijalni metod rešavanja sporova u Srbiji je svakim danom sve duža, što pokazuje da zakonodavac prepoznaje prednosti ovog procesa. Ipak, i pored postojanja pravnog okvira za primenu medijacije, podrške međunarodnih organizacija u pogledu osnivanja i razvoja centara za medijaciju, organizovanja obuka za medijatore i uopšte, prenošenja iskustava i primera dobre prakse drugih zemalja, broj slučajeva medijacije u nacionalnim okvirima je sve manji, i prvi programi sudski povezane medijacije, kreirani u periodu od 2003. do 2006. godine sa ciljem obezbeđivanja boljeg pristupa pravdi, suočavali su se sa problemom nedovoljne zainteresovanosti građana kao potencijalnih korisnika usluga medijacije.¹⁸

Nažalost, početni naponi da se medijacija u Srbiji razvije i primeni kao integralni metod rešavanja sporova bili su kratkog daha. Nameće se pitanje kako je Srbija, posle uspešnih početnih rezultata, propustila priliku da uspešno implementira medijaciju kao efikasan metod rešavanja sporova? U stručnim krugovima neretko se moglo čuti da je takvo stanje posledica manjkavosti Zakona o posredovanju – medijaciji iz 2005. godine, da razvoj medijacije nije predstavljao prioritet za državu, te da nije uspostavljena saradnja različitih aktera u oblasti medijacije.

Prepoznajući navedene probleme, Ministarstvo pravde je 2011. godine, formiralo radnu grupu za izmene i dopune Zakona o posredovanju - medijaciji, sa ciljem usklađivanja relevantnog pravnog okvira sa međunarodnim standardima u ovoj oblasti, doprinoseći na taj način lakšem sprovođenju reformi i procesa pridruživanja EU. U decembru 2012. godine, radna grupa je ministru pravde podnela tekst prednacrtu novog zakona, koji je potom više puta menjan. Konačno, 2014. godine formirana je nova radna grupa, koja je pripremila tekst novog Zakona o posredovanju u rešavanju sporova¹⁹, a koji je, nakon nekoliko dodatnih izmena u okviru normativnog procesa, usvojen u maju 2014. godine, i počeo da se primenjuje 1. januara 2015. godine.

Ključni aspekti novog Zakona o posredovanju u rešavanju sporova

Novi Zakon o posredovanju u rešavanju sporova (2014), koji je zamenio Zakon o posredovanju - medijaciji iz 2005. godine, nastao je, pre svega, da bi postojeća normativna rešenja bila u skladu sa međunarodnim standardima, uključujući standarde koji su navedeni u UNCITRAL Modelu Zakona o međunarodnom privrednom mirenju iz 2002. godine, kao i u Direktivi 2008/52/EC Evropskog parlamenta i Saveta o određenim aspektima medijacije u građanskim i privrednim stvarima. Po prvi put, Zakon sadrži odredbe o primeni medijacije u sporovima sa stranim elementom, što se često dešava u praksi, naročito u poslovnom sektoru. Ovo je u skladu sa članom 1 UNCITRAL

18 Videti Nedić, B., Arsić, J., *Preporuke za razvoj i primenu medijacije u Srbiji*, International Finance Corporation, Beograd, 2011.

19 <http://www.mpravde.gov.rs/images/Radna%20verzija%20ZoM-10Okt2012.doc> (15. decembar 2016.).

Model Zakona o međunarodnom privrednom mirenju i Preporukom Saveta Evrope REC 10 (2002) o medijaciji u građanskim stvarima, koji podstiču uspostavljanje mehanizama za primenu medijacije u cilju rešavanja sporova sa stranim elementom. Nova zakonska rešenja takođe predstavljaju pokušaj da se obezbedi više prostora za razvoj privatne medijacije i da se poveća dostupnost usluga medijacije građanima, privrednim i drugim subjektima.

Namera zakonodavca bila je da stvori mehanizme za obezbeđenje kvaliteta rada medijatora i unapređenje njihove prakse. U tom smislu, Zakon o posredovanju u rešavanju sporova predviđa da je Ministarstvo pravde, između ostalog, nadležno za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje dozvola za rad medijatora, za formiranje i vođenje Registra medijatora, izdavanje akreditacije za osnovne i specijalizovane programe obuke za medijatore i druge aktivnosti.

Jedna od najznačajnijih novina - sistem licenciranja, trebalo bi da obezbedi zadovoljavajući nivo kvaliteta rada medijatora i da stvori preduslove za kontinuirani razvoj medijacijske prakse. Kao jedan od uslova za funkcionisanje standardizovanog sistema licenciranja predviđeno je i uspostavljanje sistema akreditacije programa obuke, budući da kvalitet obuke medijatora, kroz akreditovane programe obuke, unapređuje i kvalitet medijacije kao specifične usluge. Osnovu za ovakva rešenja predstavlja tačka 16. Direktive EU 2008/52/EC, prema kojoj "Države članice treba da podrže, svim sredstvima koja smatraju adekvatnim, obuku medijatora i uvođenje delotvornih mehanizama kontrole kvaliteta pružanja usluga medijacije".

Jedan od ključnih ciljeva zakonodavca bio je da stvori odgovarajuću sredinu za razvoj medijacije u različitim oblastima. U tom smislu, novi Zakon propisuje da je "posredovanje svaki postupak, bez obzira na naziv, u kojem strane dobrovoljno nastoje da sporni odnos reše putem pregovaranja, uz pomoć jednog ili više posrednika, koji stranama pomažu da postignu sporazum."²⁰ Time se upućuje da Zakon o posredovanju u rešavanju sporova predstavlja opšti, "krovni" zakon za primenu medijacije u različitim vrstama sporova.

Iako usvajanje novog zakona svakako predstavlja značajan korak, nije se moglo očekivati da će samo pravila sadržana u jednom propisu da budu dovoljna garancija uspešnog razvoja medijacije. Za uspešnu primenu i razvoj sistema alternativnog rešavanja sporova u Srbiji, potreban je sveobuhvatan pristup, i učešće i saradnja svih relevantnih aktera i zainteresovanih strana.²¹ Tako, nakon 2 godine od početka primene novog zakona, evidentno je odsustvo koordinacije i funkcionalnih veza između

20 Videti član 2. novog Zakona o medijaciji.

21 Nedić, B. (ur.), Toskić, A. (ur.), *Medijacija u Srbiji – Dostignuća i izazovi*, Partneri za demokratske promene, Beograd, 2012, str. 10.

sudova i medijatora. Naime, iako je broj licenciranih medijatora u 2016. godini prešao 300, prema izveštaju Ministarstva pravde sudovi u Srbiji uputili su jedva nekih 30 sporova na rešavanje putem medijacije. Jedan od razloga za ovako mali stepen korišćenja licenciranih medijatora od strane sudova je i nedostatak internih procedura i mehanizama za selekciju, upućivanje i praćenje predmeta koji će biti upućeni na medijaciju. Sud postupa po veoma formalnim pravilima procesnih zakona i sudskog poslovnika, međutim ni jedan od ovih propisa ne reguliše detaljno postupanje suda, odnosno sudske uprave, u slučaju da neki od sporova koji su u sudu, bude upućen na medijaciju. Ovo svakako nije jedina oblast u kojoj je potrebno unaprediti pravni okvir za primenu medijacije u Srbiji, ali bi, između ostalog, bilo neophodno analizirati proces upućivanja sudskih predmeta medijatorima i razviti jasne kriterijume i pravila za selekciju, upućivanje i praćenje.

IV. Propisi koji regulišu upućivanje predmeta na medijaciju

Iz razloga širokog polja primene medijacije u raznim vrstama sporova, ne postoje ujednačena pravila procesa, odnosno jedinstvenog mehanizma upućivanja na medijaciju. U nastavku teksta iznete su zakonske odredbe koje regulišu procesni aspekt primene medijacije u Srbiji, odnosno upućivanje predmeta na medijaciju.

Tako u *Zakonu o parničnom postupku (Službeni glasnik RS, br. 72/2011, 49/2013-odluke US, 74/2013-odluke US I 55/2014)*, u članu 11, sud će uputiti stranke na medijaciju ili na informativno ročište za medijaciju, u skladu sa zakonom, odnosno ukazaće strankama na mogućnost za vansudsko rešavanje spora medijacijom ili na drugi sporazuman način. Tom prilikom sud će upoznati stranke sa njihovim pravom da spor mogu da reše medijacijom.

Dalje u članu 340, sud zastaje sa postupkom i upućuje stranke na medijaciju, a ukoliko stranke ne reše spor putem medijacije po proteku roka od 30 dana od dana kada stranka obavesti sud da je odustala od medijacije sud zakazuje ročište za glavnu raspravu (član 341, stav 1).

U *Porodičnom zakonu (Službeni glasnik RS, br. 18/2005, 72/2011- dr. zakon i 6/2015)* u članu 231, stav 1, vidimo da posredovanje, po pravilu, sprovodi sud i to, da se uz poziv na ročište za posredovanje dostavlja i tužba za poništenje ili razvod braka. S tim što sudija koji rukovodi posredovanjem ne može učestvovati u donošenju odluke u nekoj kasnijoj fazi postupka, osim ako je posredovanje uspeo.

Sud zakazuje ročište za posredovanje, po prijemu tužbe za poništenje ili razvod braka, koje se održava samo pred sudijom pojedincem (član 232, stav 1). Mirenje, novi termin koji uvode za posredovanje u članu 233, se sprovodi jedino u bračnom sporu koji je pokrenut tužbom za razvod braka.

S druge strane, vidimo u stavu 3 istog člana, da u slučaju ako supružnici pristanu na psiho - socijalno savetovanje, sud će na njihov predlog, ili uz njihovu saglasnost, poveriti posredovanje nadležnom organu starateljstva, bračnom ili porodičnom savetovalištu, odnosno drugoj ustanovi koja je specijalizovana za posredovanje u porodičnim odnosima. Samo poveravanje se vrši dostavljanjem tužbe za poništenje ili razvod braka nadležnom organu.

Dalje, sud odnosno ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja dužni su da mirenje sprovedu u roku od dva meseca od dana dostavljanja tužbe sudu odnosno

ustanovi. Ako ustanova kojoj je poveren postupak posredovanja ne obavesti sud o rezultatima mirenja u roku od tri meseca od dana kada joj je dostavljena tužba za razvod braka, postupak mirenja će sprovesti sud i to u roku od 15 dana od dana kada je istekao rok od tri meseca (**član 239, stav 1,2,3**).

Obavezu sudije na informisanje o medijaciji vidimo i u **članu 505, stavu 1, Zakonik o krivičnom postupku (Službeni glasnik RS, br. 72/2011,101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 i 55/2015)** i to da, pre određivanja glavnog pretresa za krivična dela za koja se goni po privatnoj tužbi, sudija poziva privatnog tužioca i okrivljenog da određenog dana dođu u sud radi upoznavanja sa mogućnošću upućivanja na postupak medijacije. Okrivljenom se uz poziv dostavlja i prepis privatne tužbe.

Dalje u **Zakonu o zaštiti uzbunjivača (Službeni glasnik RS, br. 128/2014)**, član 28, sud ima obavezu upoznavanje stranaka sa pravom da reše spor putem posredovanja. Sud pred kojim se vodi postupak za zaštitu u vezi sa uzbunjivanjem dužan je da na pripremnom ročištu, odnosno prvom ročištu za glavnu raspravu, ukaže strankama na mogućnost za vansudsko rešavanje spora putem posredovanja ili na drugi sporazuman način.

Pored suda i nekim drugim državnim organima i pravosudnim profesijama je poverena obaveza upućivanja na medijaciju, pa tako u **članu 33, tačka 3, Zakonu o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik RS, br. 22/2009)**, vidimo da Poverenik ima obavezu da podnosiocu pritužbe pruža informacije o njegovom pravu i mogućnosti pokretanja sudskog ili drugog postupka zaštite, odnosno preporučuje postupak mirenja. Zatim u **Zakonu o izvršenju i obezbeđenju (Službeni glasnik RS, br. 106/2015)** javni izvršitelj ima obavezu da posreduje između stranaka radi sporazumnog namirenja izvršnog poverioca (član 137). U **članu 24 stav 2, Zakona o Zaštitniku građana (Službeni glasnik RS, br. 79/2005 i 54/2007)** vidimo da pored prava na pokretanje i vođenje postupka, Zaštitnik građana ima pravo da pružanjem dobrih usluga, posredovanjem i davanjem saveta i mišljenja o pitanjima iz svoje nadležnosti deluje preventivno, u cilju unapređenja rada organa uprave i unapređenja zaštite ljudskih sloboda i prava. Dalje, stečajni upravnik, kao poverilac osporenog potraživanja uz saglasnost odbora poverilaca u **članu 114, Zakona o stečaju (Službeni glasnik RS, br. 104/2009, 99/2011-dr.zakon, 71/2012-odluka US i 83/2014)**, može predložiti rešavanje spornog odnosa putem medijacije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak medijacije.

U zakonodavnoj regulativi nalazimo i primere **institucionalne medijacije**, te tako po **Zakonu o osiguranju (Službeni glasnik RS, br. 55/2004, 70/2004- ispr. 61/2005,61/2005- dr. zakon, 85/2005- dr. zakon, 101/2007, 63/2009- odluka US, 107,2009, 99/2011, 119/2012, 116/2013 i 139/2014- dr. zakon)** član 144, Narodna

banka Srbije posreduje u rešavanju odštetnog zahteva radi sprečavanja nastanka spora iz osnova osiguranja, razmatra prigovore osiguranika, korisnika osiguranja i trećih oštećenih lica i štiti prava i interese tih lica. Dalje vidimo u članu 44, stav 1 i 2, *Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga (Službeni glasnik RS, br.36/2011 i 139/2014)* da se postupak posredovanja pokreće na predlog jedne strane u sporu koji je prihvatila druga strana, a sprovodi se pred Narodnom bankom Srbije ili drugim organom ili licem ovlašćenim za posredovanje. Postupak posredovanja pred **Narodnom bankom Srbije** besplatan i hitan za strane u tom postupku. Postupak posredovanja pred Narodnom bankom Srbije sprovode zaposleni u Narodnoj banci Srbije - posrednici, koji su za posrednike imenovani odlukom ovlašćenog organa u Republici Srbiji, odnosno koji imaju licencu posrednika i nalaze se na spisku posrednika. Samo pokretanje i vođenje postupka posredovanja između korisnika i davaoca usluge ne isključuje niti utiče na ostvarivanje prava na sudsku zaštitu, u skladu sa zakonom (**član 46**).

U *Zakonu o sporazumnom finansijskom restrukturiranju (Službeni glasnik RS, br. 36/2011)* vidimo da institucionalno posredovanje u postupku finansijskog restrukturiranja obavlja **Privredna komora Srbije** (**član 14**) i to na osnovu pismene saglasnosti poverilaca i dužnika (**član 5**). Privredna komora Srbije, uz prethodnu saglasnost ministra nadležnog za poslove ekonomije, uređuje uslove i način institucionalnog posredovanja iz **stava 2. člana 14**, saglasno odredbama zakona koji regulišu posredovanje u rešavanju sporova, kao i visinu naknade za institucionalno posredovanje u finansijskom restrukturiranju, **stav 3** istog člana.

Uobičajeni pristupi u rešavanju radnih sporova izuzimajući sudski način rešavanja koji su prepoznati u pravnoj doktrini i uporednom pravu jesu alternativni (vansudski) načini rešavanja sporova. Primere u našem zakonodavstvu vidimo u *Zakonu o sprečavanju zlostavljanja na radu (Službeni glasnik RS, br.36/2010)*, i to u konkretizaciji **članova 13 i 14**, gde u slučaju da se za zlostavljanje tereti odgovorno lice u pravnom licu, odnosno poslodavac sa svojstvom fizičkog lica, zaposleni koji smatra da je izložen zlostavljanju može podneti ili zahtev za pokretanje postupka za zaštitu od zlostavljanja ili zahtev za pokretanje postupka posredovanja neposredno tom licu. S tim što u prvom slučaju poslodavac je dužan da, po prijemu zahteva u roku od tri dana, stranama u sporu predloži posredovanje kao način razrešenja spornog odnosa, a u drugom slučaju, poslodavac može da prihvati zahtev za posredovanje iz člana 14. ovog zakona, u roku od tri dana. Zaposleni koji smatra da je izložen zlostavljanju, zaposleni koji se tereti za zlostavljanje i predstavnik poslodavca (član 13. ovog zakona), odnosno poslodavac i zaposleni koji smatra da je izložen zlostavljanju (član 14. ovog zakona) sporazumno određuju ili biraju lice za vođenje postupka posredovanja (u daljem tekstu: posrednik), u roku od tri dana od dana prijema predloga poslodavca. I ovde je postupak posredovanja hitan (**član 17**).

Zakonodavna regulativa u oblasti mirnog rešavanja radnih sporova sadržana je u odredbama *Zakona o radu, Zakona o mirnom rešavanju radnih sporova, Zakon o izmenama i dopunama Zakona o mirnom rešavanju radnih sporova i Pravilnika postupku mirnog rešavanja radnog spora. Zakon o radu* uspostavlja opšti normativni okvir mirnog rešavanja radnih sporova. **Član 13. st. 1.** predviđa da zaposleni imaju mogućnost da neposredno ili putem svojih predstavnika ostvaruju pravo na udruživanje, učešće u pregovorima za zaključivanje kolektivnih ugovora, mirno rešavanje kolektivnih i individualnih radnih sporova, konsultovanje, informisanje i izražavanje svojih stavova o bitnim pitanjima u oblasti rada. Isto tako, **članom 194. Zakona o radu** u pogledu zaštite pojedinačnih prava zaposlenih predviđena je mogućnost rešavanja spornih pitanja između poslodavca i zaposlenog, kroz rešavanje u postupku pred arbitrom. Istim članom predviđeni su rokovi u kome je moguće pokrenuti postupak pred arbitrom koga strane u sporu sporazumno odrede iz reda stručnjaka u oblasti koja je predmet spora, kao i rok od 10 dana u kome je arbitar dužan da donese odluku koja je konačna i obavezujuća za obe strane u sporu.

Zatim, odredbe *Zakona o mirnom rešavanju radnih sporova* detaljnije regulišu i obrazovanje Republičke Agencije za mirno rešavanje radnih sporova koja je formirana kao posebna organizacija Vlade Republike Srbije (**član 7**). Postupak mirnog rešavanja radnog spora po ovom zakonu pokreće se podnošenjem predloga Agenciji, a strane u sporu mogu da podnesu predlog zajednički ili pojedinačno (**član 10**). Zakonodavac je uspostavio dužnost direktora Agencije da po službenoj dužnosti pokrene postupak mirenja i da odredi miritelja ili arbitra po prijemu predloga, u slučaju da strane u sporu sporazumno ne odrede miritelja, odnosno arbitra u roku od 3 dana (**član 12**).

V. Razvoj internog pod - sistema u sudovima za upućivanje predmeta na medijaciju

U okviru projekta, radi pružanja podrške pilot sudovima u za osnivanje službi za upućivanje i upravljanje predmetima pogodnim za medijaciju, razvijeno je niz procedura i pratećih dokumenata za rad info -službi i službi za podršku medijaciji u pilot sudovima. Kao rezultat projektnih aktivnosti, sledeća dokumenta, formulari i procedure su razvijeni:

“Nacrt Predloga izmena i dopuna Sudskog poslovnika”. Ovi predlozi neophodni su radi stvaranja uslova za plansko osnivanje i unapređenja rada službi za podršku medijaciji u sudovima, i usmereni su na Visoki savet sudstva i Ministarstvo pravde radi sprovođenja procedure izmena i dopuna Sudskog poslovnika. Cilj ovih predloga je da svi sudovi u Srbiji dobiju službe za podršku medijaciji i drugim oblicima alternativnog rešavanja sporova, te povećanju broja predmeta koji se na taj način rešavaju van suda.

“Model Uputstva o radu Službe za podršku alternativnom rešavanju sporova (SPARS)”. Ovaj dokument razvijen je od strane sudije Nebojše Djuričića, sudije Dru-gog osnovnog suda u Beogradu, uz podršku Partnera Srbija, i u konsultaciji sa sudijama iz Privrednog suda u Beogradu i Osnovnog i Višeg suda u Čačku. U okviru nadležnosti predsednika sudova, ovaj Model uputstva definiše SPARS procedure, kao i modele formulara i druga dokumenta neophodna za svakodnevno postupanje lica angažovanih u okviru službe, komunikaciju sa korisnicima, način upućivanja i zavođenja predmeta, praćenje predmeta, personalna pitanja, i drugo.

“Dnevna evidencija” . Ovaj formular služi za dnevno praćenje aktivnosti lica angažovanih u okviru SPARS-a.

“Upitnik/Prijemni formular”. Ovaj formular je razvijen radi unošenja detaljnijih informacija o prvom kontaktu sa korisnicima koji se interesuju za mogućnost medijacije. Sudovi će u ovaj formular unostiti informacije o osnovnoj prirodi i detaljima spornog odnosa, prethodnom iskustvo u medijaciji, podatke o suprotstavljenoj strani, detalje o punomoćnicima i drugim postupcima koji su u toku, kao i kako su građani saznali za mogućnost medijacije, nakon čega će se procenjivati da li je konkretan slučaj pogodan za upućivanje na medijaciju.

“M Upisnik”. Ovaj formular će se koristiti za vođenje evidencije u slučajevima za koje se proceni da jesu pogodni za rešavanje putem medijacije, odnosno gde bar jedna strana u sporu predloži medijaciju. Ovakav formular će omogućiti da se pored

upravljanja predmetom, vodi i detaljna evidencija i statistika o broju i vrsti predmeta upućenih na medijaciju, predmetima gde su se sve strane u sporu saglasile da pokušaju medijaciju, kao i statističkim podacima o izboru medijatora, i ishodu postupaka medijacije. Na osnovu ovih podataka, sudovi će imati na raspolaganju sve informacije neophodne za redovno obaveštavanje Ministarstva pravde o broju predmeta upućenih i rešenih putem medijacije, što je i jedna od obaveza zacrtana Akcionim planom za sprovođenje Pregovaračkog poglavlja 23.

“Dopis stranama u sporu”. Model dopisa je razvijen za korišćenje u sudovima radi obaveštavanja strana u sporu o mogućnosti medijacije, ili o činjenici da je jedna od strana predložila medijaciju radi pokušaja mirnog rešenja spora. Dopis, pored detalja o samom sporu, sadrži i osnovne informacije o postupku medijacije, u uslugama koja SPARS može pružiti, te poziva strane u sukobu da razmotre medijaciju i kontaktiraju SPARS radi informacije o dostupnim medijatorima.

Takođe, razvijeni su i detaljni formulari za **evaluaciju**, odnosno procenu zadovoljstva korisnika, kako uslugama koje pruža SPARS, tako i samim postupkom medijacije, radom medijatora, i angažovanjem suda na upućivanju i praćenju predmeta.

Radi dodatne podrške upućivanju predmeta na medijaciju, svakom od sudova u ovom pilot projektu dostavljene su **liste dostupnih medijatora** na njihovom području, pri čemu relevantan okvir svakako predstavlja Registar posrednika koji vodi Ministarstvo pravde. Svakako ova aktivnost je imala drugačiji obim u Beogradu i na području koje pokriva AK Čačka, imajući u vidu da je pre ovog projekta u Čačku bio registrovan samo jedan licencirani medijator, dok ih sada ima 16, od kojih su 14 advokati koji su završili osnovnu obuku za posrednike u okviru ovog projekta. Ova aktivnost je koordinirana i sa Nacionalnim udruženjem medijatora Srbije koje ima medijatore dostupne u preko 30 gradova u Srbiji, dok je Privredni sud u Beogradu obavešten o listi medijatora koju vodi Privredna komora Srbije. Pored navedenog, Drugi osnovni sud je dobio informacije o listi medijatora koju vodi Gradska opština Voždovac, u okviru svog Centra za mirno rešavanje sukoba u lokalnoj zajednici, koji je uspostavljen kao rezultat projekta “Lokalni ombudsman i medijacija”, sprovedenog od strane Partnera Srbija uz podršku MATRA programa u toku 2014-15. Konačno, Osnovni i Viši sud u Čačku, kao i svi drugi sudovi na teritoriji AK Čačka, obavešteni su o otvaranju Centra za medijaciju i listi licenciranih medijatora u okviru AK Čačak.

Kao rezultat svih ovih aktivnosti, u pilot sudovima su uspostavljeni pod - sistemi za podršku alternativnim načinima rešavanja sporova, u vidu info - pultova, odnosno službe za podršku alternativnom rešavanju sporova (SPARS), kao u Drugom osnovnom sudu u Beogradu. Takođe, neki sudovi su već usvojili formalna uputstva u kojima su definisali procedure, i razvili dokumenta i formulare neophodne za sva-

kodnevni rad ovih službi. Kao primer, priloženo je *Uputstvo o načinu pristupa sistemu rada i načinu postupanja info - službe za podršku alternativnom rešavanju sporova*, usvojeno od strane Drugog osnovnog suda u Beogradu 29. marta 2017. godine. Iako ove formalne procedure nisu neophodne za sam rad službi za podršku alternativnom rešavanju sporova, njihovo postojanje stvorilo je odgovarajući normativni okvir i omogućilo sudovima da u okviru sopstvenih ograničenih mogućnosti, selektiraju, upućuju i prate predmete pogodne za medijaciju, čime će biti smanjen broj predmeta u sudovima i povećana njihova efikasnost. Istovremeno, usvajanje ovih procedura i pratećih dokumenata, omogućiće sudovima da obezbede efikasno praćenje i izveštavanje o ovim aktivnostima, neophodno u procesu unapređenja rada pravosudnog sistema. Konačno, građani, kao i privredni subjekti kao primarni korisnici, dobiće u okviru sudova novu uslugu koja će im omogućiti efikasniju zaštitu i ostvarivanje njihovih prava i interesa, kao i u bolji pristup pravdi.

VI. Služba za podršku medijaciji u Drugom osnovnom sudu u Beogradu²²

Uvod

Medijacija je postupak u kome strane nastoje da sporni odnos reše putem pregovaranja uz pomoć jednog ili više posrednika koji stranama pomaže da postignu sporazum. Sve definicije medijacije, nezavisno od toga da li su date u samim zakonima ili u teoriji, u sebi sadrže dobrovoljnost kao jedno od osnovnih načela medijacije. Zakon o posredovanju u rešavanju sporova (u daljem tekstu Zakon), kao i raniji zakon koji je regulisao oblast medijacije, posebnu pažnju posvećuje ovom načelu. Zakon ne samo da insistira na dobrovoljnosti kada je u pitanju volja samih strana da pristupe medijaciji kao načinu rešavanja sporova, već predviđa i njihovo pravo da u svakoj fazi ovog postupka iz istog izađu, bez ikakvih posledica. Takođe, načelo dobrovoljnosti se ogleda u potpunoj slobodi strana da same odrede sadržinu budućeg sporazuma o rešavanju spora posredovanjem. Pravo je strana u spornom odnosu da odluče da li žele da svoj sporni odnos reše putem medijacije, ali svakako one moraju biti dobro upoznate sa mogućnošću da spor reše na drugi način, a ne samo pokretanjem sudskog postupka ili nekog drugog postupka koji je zakonom uređen.

Često se kao argument protiv medijacije navodi mišljenje po kome, da su strane želele da se dogovore, one bi to i učinile i ne bi pokretale sudski spor. Međutim, za sada većina građana nije upoznata da postoji alternativa sudskom postupku i nije uopšte ili dovoljno upoznata sa postupkom medijacije. Veoma je bitno da strane ne samo da su upoznate sa mogućnošću rešavanja spora na neki od alternativnih načina, već i da imaju potpunu informaciju o načinu na koji se taj postupak sprovodi, o njegovim troškovima, o uticaju tog postupka na sudski ili drugi postupak koji je pokrenut ili oni nameravaju da pokrenu. Takođe, moraju biti upoznate sa mogućim ishodima jednog ovakvog alternativnog načina rešavanja spora i, kako sa pravnim, tako i faktičkim značajem sporazuma koji će prosteći iz ovakvog postupka. Zakon o posredovanju i rešavanju sporova iz ovih razloga nameće obavezu sudu i drugim organima da ukažu strankama na mogućnost primene medijacije.

Normativni okvir za informisanje i upućivanje

Pre donošenja Zakona, postojala je obaveza suda da ukaže stranama na mogućnost primene posredovanja, odnosno medijacije. Pre svega, Zakon o parničnom postupku²³

22 Pripremio Nebojša Đuričić, sudija Drugog osnovnog suda u Beogradu

23 Zakon o parničnom postupku (Službeni glasnik RS, br. 72/2011, 49/2013-odluke US, 74/2013-odluke US 155/2014

propisuje obavezu suda da ukaže strankama na mogućnost vansudskog rešavanja sporova medijacijom ili na drugi sporazuman način (član 11), a takođe obaveza je suda da upozna stranke sa njihovim pravom da spor mogu rešiti medijacijom (član 305 stav 3). Kako parnični tako i krivični procesni zakon tj. Zakonik o krivičnom postupku (ZKP), kada je reč o postupcima koji se vode po privatnoj tužbi, propisuje obavezu suda da pre određivanja glavnog pretresa pozove privatnog tužioca i okrivljenog da dođu u sud kako bi bili upoznati sa mogućnošću upućivanja na postupak medijacije (član 505 ZKP-a). Zakon o posredovanju u rešavanju sporova (član 9 stav 2) nameće obavezu sudu da strankama ukaže na mogućnost primene posredovanja. U skladu sa Zakonom, obaveza suda nije samo da strankama ukaže na mogućnost primene medijacije, već je sud dužan da pruži sva potrebna obaveštenja u cilju potpune informisanosti stranaka o mogućnosti sprovođenja posredovanja. Dakle, nije dovoljno da sud samo ukaže strankama na mogućnost primene posredovanja, već se od suda zahteva da pruži one informacije i obaveštenja kako bi se postigla potpuna obaveštenost stranaka o mogućnosti sprovođenja posredovanja. Treba istaći i činjenicu da procesni zakoni obavezuju sudije da u predmetima u kojima postupaju ukažu strankama na mogućnost rešavanja spora putem medijacije. Sa druge strane, Zakon o posredovanju u rešavanju sporova ovu obavezu nameće za i za sud i za druge državne organe. Ova obaveza suda je veoma značajna, s obzirom da ne postoji dovoljna informisanost građana i stranaka u sporovima o postupku medijacije. Treba napomenuti da sistem besplatne pravne pomoći u našem pravnom sistemu nije dovoljno razvijen te da građani nemaju mogućnost ni da se u okviru tog sistema upoznaju sa postupkom medijacije.

Kada je u pitanju pravna pomoć građana, ne treba zanemariti odredbe Sudskog poslovnika koje su posvećene ovom pitanju (član 101 Sudskog poslovnika). Sudski poslovnik propisuje obavezu sudovima da pružaju pravnu pomoć građanima, odnosno da građanima pruže opšte pravne informacije van sudskog postupak i to građanima bez obzira na imovno stanje. Jedno od pitanja u pogledu kojih je sud dužan da pruži opšte pravne informacije jeste i pitanje koje se odnosi na mogućnost postizanja mirnog rešenja spora. Sudski poslovnik daje sudu kao mogućnost pružanja ove pravne pomoći, u smislu da to rade sudijski pomoćnici ili drugo sudsko osoblje, kao i da se određene informacije mogu objavljivati štampanjem, javnim objavljivanjem ili uručivanjem pismenog teksta u zgradi suda, ili pak sredstvima javnog informisanja. Ne treba zaboraviti odredbu Sudskog poslovnika (član 2) koja propisuje da u građanskom postupku sud može strankama dostaviti pismeno obaveštenje koje, između ostalog, može sadržati i obaveštenje koje se odnosi na medijaciju. Ovo obaveštenje se može dostaviti uz poziv za pripremno ročište ili prvo ročište za glavnu raspravu, lično ili preko punomoćnika, kao i u postupku prethodnog ispitivanja tužbe, ukoliko sud proceni da je to potrebno.

Ono što se može navesti kao zaključak jeste da Zakon o posredovanju u rešavanju sporova kao poseban zakon koji reguliše pitanje posredovanja, a takođe i dva najvažnija procesna zakona, Zakon o parničnom postupku i Zakonik o krivičnom postupku, propisuju obavezu suda kako u pogledu ukazivanja stranama na mogućnost da se spor reši putem medijacije, tako i u pogledu pružanja svih potrebnih obaveštenja. Treba ukazati na činjenicu da sam Sudski poslovnik sadrži odredbe koje propisuju način na koji sud može pružiti navedene informacije, dakle normativni okvir, kako onaj koji je propisan procesnim zakonima, tako i onaj koji je propisan samim Sudskim poslovníkom, daju dovoljno prostora, mogućnosti i način da se obezbedi potpuna obaveštenost stranaka o mogućnosti sprovođenja medijacije.

Pravo na potpunu obaveštenost o mogućnosti sprovođenja posredovanja

Procesni zakoni, Zakon o posredovanju i rešavanju sporova, a ni Sudski poslovnik, ne daju odgovor na pitanje šta se podrazumeva pod potpunom obaveštenosti stranaka o mogućnosti sprovođenja posredovanja.

Potpuna obaveštenost mora pre svega podrazumevati obavezu upoznavanja stranaka i građana sa mogućnošću rešavanja spora putem medijacije. Strankama i građanima se mora objasniti priroda ovog alternativnog načina rešavanja spora, odnosno koja je uloga samog posrednika, da je reč o dobrovoljnom postupku, da je reč o postupku u kome je isključena javnost, o poverljivom postupku. Takođe, mora obuhvatiti i upoznavanje strana sa odredbama Zakona o posredovanju u rešavanju sporova koji se odnosi na prihvatljivost dokaza u drugim postupcima. Svakako potpuna obaveštenost mora obuhvatati i informacije koje se odnose na sam uticaj postupka medijacije na parnični, odnosno svaki drugi sudski postupak koji je u toku. Neizbežno je i pitanje načina okončanja postupka medijacije, odnosno da li sporazum o rešavanju spora posredovanjem može imati snagu izvršne isprave i pod kojim uslovima. Naravno, bitno pitanje su i troškovi postupka medijacije, odnosno način na koji će stranke da snose troškove u slučaju njenog uspeha, odnosno neuspeha.

Zakon o posredovanju u rešavanju sporova kao i procesni zakoni naglašavaju obavezu suda da strankama u postupku ukaže na mogućnost rešavanja spora medijacijom, tačnije da im pruži potpunu obaveštenost. Sa druge strane Sudski poslovnik ovo pravo ne daje samo strankama u postupku već i svim građanima bez obzira na imovinsko stanje. Veoma je bitno upoznati građane, a ne samo stranke koje već učestvuju u nekom sudskom postupku, sa mogućnošću rešavanja sporova na neki od alternativnih načina, pre nego što su započele sudski ili neki drugi postupak. Prihvatanje medijacije pre pokretanja sudskog postupka može smanjiti troškove samim stranama u spornom odnosu, a takođe i troškove samom sudu. Ne treba zanemariti činjenicu da

pokretanje postupka medijacije pre sudskog postupka povećava izvesnost postizanja spora na miran način. Nakon uručenja tužbe i dobijanja naloga da se dostavi odgovor na tužbu, ili dobijanja tužbe sa pozivom za ročište, strana u sporu pre razmišlja o tome na koji način da odgovori na ovaj "napad", nego što razmišlja o nekom od mirnih načina spora. Veoma je bitno da strane pre pokretanja sudskog postupka razmisle i pokušaju sa mirnim rešavanjem spora, te je iz tog razloga važno ne samo upoznati stranke koje već imaju sudske sporove, već i sve građane koji još uvek nisu pokrenuli sudski spor sa mogućnošću mirnog rešenja spora.

Potpuna obaveštenost stranaka o mogućnosti sprovođenja medijacije je postavljena kao cilj Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova. Bez potpune obaveštenosti stranaka, kao i samih građana koji nemaju sudske sporove, teško je očekivati da će se građani opredeliti da pokušaju da svoj spor reše putem posredovanja, odnosno van suda. Medijacija kao alternativni način rešavanja sporova, iako je u naš pravni sistem ušla još pre više od 10 godina, i dalje je velika nepoznanica za najveći deo građana Republike Srbije, a slobodno se može reći da je i veliki broj profesionalaca sudija, tužilaca i advokata ne sasvim i u potpunosti upoznat sa suštinom ovog načina rešavanja sporova. Ne treba zanemariti i činjenicu da se, i tokom samog obrazovanja pravnika, akcenat stavlja na sudsko rešavanje sporova i samo manji broj studenata se upoznaje sa medijacijom kroz neke izborne, odnosno fakultativne predmete. Sve su ovo razlozi koji ukazuju na potrebu da se podrška medijaciji obezbedi kroz šire medijske kampanje, širu podršku celog pravosuđa i svakako kroz određene korekcije obrazovnog sistema i to ne samo na fakultetu već i u samim srednjim školama. Informisanje građana je nužno i neophodno obezbediti i u sudu, kao mestu gde građani tradicionalno dolaze da bi našli pravdu.

Info - služba

Potpuna obaveštenost stranaka i građana, kao i njihovo upoznavanje sa mogućnošću rešavanja sporova putem medijacije, bili su razlog zašto se neposredno pred stupanje na snagu Zakona o posredovanju u rešavanju sporova u Drugom osnovnom sudu u Beogradu počelo razmišljati o mogućnosti formiranja Info - službe za podršku alternativnom rešavanju sporova. Cilj koji je trebalo postići formiranjem jedne ovakve službe zadat je u samom Zakonu o posredovanju u rešavanju sporova, a to je potpuna obaveštenost stranaka i građana o mogućnosti sprovođenja medijacije, odnosno svih ostalih alternativnih načina rešavanja sporova. Pitanja koja je trebalo rešiti jesu: gde će se pružati potrebno obaveštenje, ko će pružati ta obaveštenja, kome će se pružati obaveštenje, kada, odnosno u kojim fazama postupka treba pružati obaveštenje, kako pružati obaveštenje.

Ove dileme razrešene su učešćem Drugog osnovog suda u projektu "Podrška primeni medijacije u pravosuđu" (u daljem tekstu: Projekat) u svojstvu pilot suda. U okviru projekta organizovan je niz sastanaka na kojima su učestvovali predsednik suda, sudije i sudijski pomoćnici. Stručnu podršku uspostavljanju Službe pružili su medijski eksperti iz organizacije Partneri za demokratske promene Srbija. U okviru saradnje koja je započela u decembru 2015. godine, sud je opredelio ljudske i materijalne resurse za potrebe funkcionisanja ovakve Službe, uz izradu odgovarajućih akata.

Prostor

U beogradskim sudovima u poslednjim desetak godina formirani su infopultovi koji su - kako to i Sudski poslovnik (član 101) i propisuje - pružali građanima i strankama različita obaveštenja, i to ne samo o toku njihovih sudskih postupaka, već i u vidu opštih pravnih informacija. Infopultovi su se pokazali kao veoma koristan sistem u pružanju informacija građanima, koji ne samo da su omogućili da građani na brz i jednostavan način dođu do potrebnih informacija, već su sa druge strane smanjili broj građana koji su odlazili direktno u sudske pisarnice i druge službe za dobijanje informacija, što je svakako doprinelo boljem funkcionisanju celog suda. Uloga infopulta u pružanju potrebnih obaveštenja građanima i strankama, kada je reč o medijaciji kao alternativnom načinu rešavanja spora, svakako može biti veoma bitna i korisna, posebno kada su u pitanju opšte informacije koje se odnose na sam postupak posredovanja. Dakle, procenjeno je da na infopultu građanima treba pružiti samo opšte informacije o medijaciji, a da ukoliko su zainteresovani i ukoliko im trebaju detaljnije informacije o samom postupku, neophodno je da u nekom prikladnom prostoru u samoj zgradi suda te informacije i dobiju. Svakako, na infopultovima obično zaposleni nemaju dovoljno vremena (imajući u vidu broj građana koji traže informacije) da se posvete svakom pojedinačnom građaninu i detaljno ga upoznaju sa svim što je neophodno da bi se postigla potpuna obaveštenost o postupku medijacije. Dakle, potrebno je bilo obezbediti prostor u samoj zgradi suda u kojoj će građanima, odnosno strankama, moći da se pruže potpune informacije o medijaciji. Imajući u vidu činjenicu da je početkom 2015. godine Drugi osnovni sud u Beogradu bio raspoređen u tri zgrade i da je sledilo seljenje u zgradu u Katanićevoj ulici, odlučeno je da se info-služba formira nakon preseljenja suda u zgradu u Katanićevoj ulici. Postojanje posebnog prostora u kome će građani dobijati sva potrebna obaveštenja u pogledu medijacije nametnulo se i iz razloga što bi se na ovaj način obezbedila prikladna atmosfera u kojoj bi građani i stranke dobili informacije, dakle kancelarijski prostor u kome građani mogu da sednu, da budu saslušani i da saslušaju informacije koje im se mogu predočiti. Takođe, nužno je bilo obezbediti poseban prostor i samim zaposlenima koji su angažovani u info-službi, da se tom poslu mogu u potpunosti posvetiti i da razgovorom sa građanima i strankama ne bi ometali ostale kolege u obavljanju redovnih poslova.

Ko pruža obaveštenje?

Zakon o parničnom postupku (član 305. stav 3) propisuje da će sud upoznati stranke sa njihovim pravom da spor rešenje medijacijom, i to na pripremnom ročištu. Takođe, Zakonik o krivičnom postupku predviđa obavezu suda da, kada je reč o privatnim tužbama, održi ročište na kome će strane upoznati sa mogućnošću da spor reše medijacijom. Dakle, jasna je obaveza postupajućeg sudije u parničnom i krivičnom postupku da stranke upoznaju sa mogućnošću mirnog rešenja spora putem posredovanja. Da bi postupajuće sudije bile u mogućnosti da ove odredbe ispunjavaju na odgovarajući način, nužno je da sve sudije, nezavisno od toga da li su i sami medijatori ili na drugi način učestvuju u mirnom rešavanju sporova, imaju osnovna znanja koja se tiču samog postupka medijacije kako bi sa jedne strane mogli da stranama pruže potpuna obaveštenja o postupku posredovanja, a sa druge strane da sudije prepoznaju predmete koji su podobni da se upute na medijaciju. Kako bi se sudije pripremile da na adekvatan način upućuju stranke i upoznaju sa postupkom medijacije, u Drugom osnovnom sudu u Beogradu u okviru projekta održan je kratki jednodnevni seminar na kome su sve sudije tog suda imale priliku da se upoznaju sa osnovama posredovanja u rešavanju sporova, kao i sa vrstom predmeta koji su najpogodniji za upućivanje na posredovanje. Ove obaveze postupajućih sudija da stranke upoznaju sa postupkom medijacije ne bi trebalo posmatrati kao samo njihovu zakonsku obavezu, već i kao jednu veliku mogućnost i priliku da postupajući sudija snagom svog autoriteta i ugleda predlaže stranama, odnosno strankama iz njihovih predmeta da se odluče i pokušaju da svoj spor reše putem medijacije. Sudije su u kontaktu sa velikim brojem građana koji svoje sporove pokušavaju da reše pred sudom. Postupajuće sudije su upoznate sa sadržinom spornih odnosa, te mogu veoma brzo i lako da procene da li su predmeti podobni za medijaciju i da strankama ukažu na tu mogućnost. Svakako treba imati u vidu i činjenicu da su sudije koje postupaju u prvom stepenu opterećene velikim brojem predmeta, da nezavisno od toga da li se u tim predmetima nalaze tipski predmeti kojih ima u velikom broju, ili je reč o sudovima sa mešovitom strukturom predmeta, veliki broj predmeta u sudu primorava sudije da ročišta budu što kraća kako bi se što veći broj ročišta održao u jednom sudećem danu, što svakako ne ostavlja dovoljno vremena da sudije posvete dovoljno pažnje upoznavanju stranaka sa svim aspektima medijacije. Iz ovog razloga cilj i uloga info - službe za podršku alternativnom rešavanju sporova u Drugom osnovnom sudu u Beogradu je, ne samo da komunicira sa građanima koji nemaju sporove pred sudom, već i sa strankama iz svih sudskih sporova, koje bi postupajuće sudije uputile za dobijanje dodatnih informacija. Dakle, ideja je da kada postupajući sudija na pripremnom ročištu ili u nekoj drugoj fazi postupka bez obzira na njegovu vrstu, upoznata stranke sa mogućnošću mirnog rešenja spora, odnosno rešavanjem spora putem medijacije, i ukoliko se strane zainteresuju za ovaj vid rešavanja sporova, postupajući sudija će ih uputiti u kancelariju info - službe u kojoj će ih sačekati sudijski pomoćnik koji će im dati sva potrebna obaveštenja.

Važnu ulogu u postizanju cilja potpune obaveštenosti stranaka o mogućnosti sprovođenja medijacije imaju sudijski pomoćnici. Uloga sudijskih pomoćnika je takođe veoma značajna i kada su u pitanju građani, dakle strane u nekom spornom odnosu, koji još uvek nisu pokrenuli neki od sudskih postupaka, već su zainteresovani da njihov sporni odnos pokušaju da reše putem medijacije. U cilju što bolje pripremljenosti sudijskih pomoćnika za obavljanje ove njihove nove dužnosti u okviru projekta sprovedena je dvodnevna obuka sudijskih pomoćnika koja je obuhvatala upoznavanje sa osnovama medijacije, sadržala je i deo obuke koji se odnosi na veštine komunikacije, kao i veštine koje se odnose na samu organizaciju službe i promovisanje njenog rada.

U info - službi za podršku alternativnom načinu rešavanja spora angažovani su sudijski pomoćnici koji su većinom raspoređeni u parničnu materiju Drugog osnovnog suda u Beogradu. Prilikom formiranja početka rada info - službe nužno je bilo uvažiti činjenicu da u Drugom osnovnom sudu u Beogradu kao i u većini sudova postoji nedovoljan broj sudijskih pomoćnika, te da ne postoji mogućnost da se određeni sudijski pomoćnici rasporede isključivo na rad u info - službi. Iz ovog razloga samo angažovanje sudijskih pomoćnika u info - službi je organizovano u vidu dežurstva, koje podrazumeva da sudijski pomoćnici u skladu sa spiskom dežurstva dežuraju jedan dan. Imajući u vidu da je u info - službi angažovano 8 do 10 sudijskih pomoćnika, oni su u službi angažovani mesečno 2 do 3 puta. U dane njihovog dežurstva oni su u obavezi da odgovaraju na sve telefonske pozive, kao i da odgovaraju na e-mail poruke koje im stignu toga dana u info - službu. Pored sudijskih pomoćnika koji su angažovani na ovakav način putem dežurstva, jedan sudijski pomoćnik je angažovan da u prostoriji koja se koristi i za potrebe info - službe daje informacije i obaveštenja građanima i strankama koji budu upućeni od strane postupajućeg sudije radi dobijanja dodatnih informacija i obaveštenja, ili onim građanima i strankama koji su se zatekli u sudu i koji bi želeli da saznaju nešto više o samoj medijaciji. Radi bolje organizacije same službe i praćenja njenog rada, formiraju se mesečni spiskovi dežurstava.

Kako se pružaju obaveštenja?

U cilju što bolje informisanosti stranaka i građana o formiranju info - službe na web prezentaciji Drugog osnovnog suda u Beogradu, na prigodnom mestu, stavljeno je obaveštenje o formiranju info - službe, postavljeni su osnovni ciljevi rada ove službe, kao i osnovna obaveštenja i najčešća postavljena pitanja koja se odnose na samu medijaciju. Pored toga, na web prezentaciji postavljeni su i kontakt podaci, kako e-mail adresa, tako i broj mobilnog telefona info - službe. Pored toga, građanima je pružena mogućnost da kontaktiraju info-službu i neposredno u samoj službi. Građani, dakle, sami biraju njima najprihvatljiviji način na koji će kontaktirati info-službu. Takođe, u okviru saradnje sa Partnerima za demokratske promene Srbija na ovom Projektu postavljeni su odgovarajući panoji – obaveštenja u samoj zgradi suda kako bi se stranka-

ma i građanima približila medijacija. Takođe, u okviru projekta pripremljeno je ukupno 3.000 odgovarajućih lifleta preko kojih se svi zainteresovani mogu upoznati sa medijacijom i kontakt podacima kako bi dobili dodatna potrebna obaveštenja. Drugi osnovni sud u Beogradu nakon preseljenja u novu zgradu suda u Katanićevoj ulici za sada nema infopult i najveći broj građana sve potrebne informacije traži u pisarnicama, dostavnoj službi, šalteru za informacije, kao i od radnika obezbeđenja. U okviru priprema za početak rada info-službe u Drugom osnovnom sudu u Beogradu bilo je neophodno upoznati sve zaposlene koji su u kontaktu sa strankama i građanima sa formiranjem ove nove službe, kako bi sve zainteresovane stranke i građane mogle da upute u prostoriju info-službe, a radi dobijanja svih potrebnih obaveštenja. Dakle, ne samo da je bitna obaveštenost građana i stranaka o formiranju jedne ovakve službe, već za njeno adekvatno funkcionisanje nužno je da svi zaposleni u sudu budu upoznati sa njenim radom, ciljem i svrhom postojanja. Kako je napred već navedeno, Sudski poslovnik dozvoljava mogućnost da se u građanskim postupcima strankama može dostaviti pisano obaveštenje koje sadrži pouku o mogućnosti rešavanja spora putem medijacije, te je u radu info-službe ova mogućnost iskorišćena. Naime, pripremljen je obrazac – dopis koji se može dostaviti strankama prilikom dostavljanja tužbe na odgovor ili prilikom poziva na prvo ročište za glavnu raspravu. Ovaj dopis je distribuiran u elektronskom obliku svim većima građanske materije, tako da postupajući sudija ukoliko procene u postupku prethodnog ispitivanja tužbe, odnosno predloga u vanparničnom postupku, i ukoliko procene da je predmet podoban za medijaciju, već pre slanja tužbe, poziva ili predloga mogu ukazati obema stranama da spor mogu rešiti putem posredovanja. Pored osnovnih karakteristika medijacije, dopis sadrži i kontakt podatke info-službe.

Info-služba u Drugom osnovnom sudu u Beogradu

Iz dosadašnjeg izlaganja, posebno kada je reč o normativnom okviru koji reguliše pitanje medijacije, može se izvući zaključak da postoji dosta odredbi koje ne samo da nameću obavezu kako sudu, tako i postupajućim sudijama da upoznaju strane sa mogućnošću upotrebe medijacije u rešavanju sporova i sa njenim prednostima i odnosom sa sudskim postupkom, a sa druge strane postoje odredbe sudskog poslovnika koje daju neka konkretna rešenja kako se ove obaveze suda i postupajućeg sudije mogu izvršiti. Nezavisno od ovakvog normativnog okvira pokazalo se kao neophodno i korisno da se u sudu usvoji Uputstvo kojim bi se detaljno uredio red i način funkcionisanja jedne ovakve nove službe u sudu. Pre svega, prva formalna odluka koja se odnosi na rad info-službe jeste bila odluka v.f. predsednika Drugog osnovnog suda u Beogradu kojom je formirana "Info-služba za podršku alternativnom rešavanju sporova". Ovu odluku je pratilo i Uputstvo o načinu pristupa sistemu rada i načinu postupanja "Info-službe za podršku alternativnom rešavanju sporova" koje je usvojeno od strane v.f. predsednika Drugog osnovnog suda u Beogradu (u daljem tekstu: Uputstvo).

U Uputstvu je regulisan način rada info-službe, pre svega konkretizovani su postupci i načini na koji će se realizovati obaveze suda i postupajućih sudija, kako obaveze iz zakona, tako i obaveze iz Sudskog poslovnika. Uputstvo predviđa i uvođenje dodatnih evidencija koje Sudski poslovnik ne predviđa. Zbog boljeg praćenja ne samo rada info-službe, već i praćenja samog toka postupka medijacije, kao i kvalitetnijeg evidentiranja broja upućenih predmeta, javila se potreba za kreiranjem dodatne evidencije. Cilj info-službe je pružanje informacija i obaveštenja, ne samo o mogućnosti upotrebe medijacije, već svih oblika vansudskog rešavanja sporova. Imajući u vidu nadležnost Drugog osnovnog suda u Beogradu kao prvostepenog suda opšte nadležnosti, može se očekivati da će se najviše informacija u pogledu alternativnih načina rešavanja sporova odnositi na medijaciju, kao i na mogućnost mirnog rešenja radnih sporova pred Agencijom za mirno rešavanje radnih sporova. Informacije i obaveštenje se pružaju građanima nezavisno od toga da li imaju spor pred sudom i nezavisno od toga da li imaju sporni odnos za koji je nadležan sud ili neki drugi državni organ. Kada je reč o strankama, informacije će se pružati nezavisno od toga u kojoj fazi se nalazi sudski postupak i da li je iz nadležnosti Drugog osnovnog suda u Beogradu ili ne. Građani i stranke imaju pravo na obaveštenje i informacije nezavisno od njihovog imovnog stanja, mesta boravišta ili prebivališta.

Cilj info-službe nije samo da stranke koje imaju sudske postupke ne samo pred drugim osnovnim sudom u Beogradu, već i pred drugim sudovima, upozna i informiše sa mogućnošću mirnog rešenja spora u postupku medijacije, već i jednako, ako ne i važnije, da upozna građane koji imaju neke sporne odnose da pre pokretanja sudskog postupka probaju da reše spor putem medijacije. Neophodno je da građani dobiju prave informacije o alternativnom načinu rešavanja spora pre nego što se upuste u sudski spor, kako bi odlučili da pokušaju mirno rešenje spora pre započinjanja sudskog postupka. Službom za podršku alternativnom načinu rešavanja spora rukovodi sudija koga predsednik suda godišnjim rasporedom poslova odredi, a koji pak određuje sudijske pomoćnike koji će biti angažovani u okviru ove službe.

Uputstvo propisuje obavezu da se u Info-službi vode evidencije i spiskovi. Kada je reč o evidencijama, to je: dnevna evidencija, evidencija o predmetima u kojima su stranke upućene na medijaciju odnosno na mirno rešenje radnih sporova (obrazac 105 Sudskog poslovnika) i M upisnik. Sam Sudski poslovnik propisuje postojanje evidencije predmeta u kojima su stranke upućene na medijaciju, odnosno na mirno rešavanje radnih sporova (obrazac 105 Sudskog poslovnika) u koji se evidentiraju svi sudski predmeti koji su upućeni na medijaciju odnosno pred Agenciju za mirno rešenje radnih sporova. Nedostatak ove evidencije se sastoji u tome što ona ne postoji u elektronskom obliku (u AVP programu koji se koristi u Drugom osnovnom sudu u Beogradu), a sa druge strane mnogo veći problem predstavlja činjenica što se u ovaj obrazac ne mogu upisivati oni sporni odnosi povodom kojih nije pokrenut neki od sudskih postupaka, odnosno oni slučajevi u kojima

su građani u sudu dobili informaciju o medijaciji, i sproveli postupak medijacije. U toj situaciji, iako je sud (odnosno info-služba) pružio sve potrebne informacije građanima, a ne vodi se spor pred sudom, ovo upućivanje ne bi bilo moguće evidentirati. Iz ovog razloga Uputstvo predviđa formiranje M upisnika koji faktički predstavlja jednu pomoćnu evidenciju, koja nije predviđena Sudskim poslovníkom. U ovaj upisnik se upisuju novi sporni odnosi koji su upućeni na medijaciju. Pored toga treba istaći da je sadržina podataka koji se upisuje u M upisnik nešto drugačija od obrasca 105 Sudskog poslovníka. Tačnije, u M upisnik pored podataka strane koja je inicirala rešavanje spora medijacije i evidencije broja predmeta koji se pred sudom vodi, evidentira se i svaka faza postupka od trenutka upućivanja pa do okončanja spora posredovanja. U M upisniku se upisuje da li je druga strana u spornom odnosu prihvatila da se spor pokuša rešiti putem posredovanja i evidentira se datum, te da li i kada su strane potpisale sporazum o pristupanju posredovanju, upisuje se da li su, kada i na koji način strane okončale postupak posredovanja, odnosno da li su i u kom obliku sačinile sporazum o rešavanju spora posredovanjem. Cilj evidentiranja svih ovih različitih momenata u samom postupku upućivanja predmeta na medijaciju je da se lako može pratiti broj predmeta u kojima je jedna strana bila zainteresovana da pokuša spor rešiti putem medijacije, u kom broju slučajeva je i druga strana prihvatila ovakav način rešenja spora, u kom broju slučajeva su zaključili sporazum o pristupanju posredovanju, te u kom broju slučajeva je nakon zaključenja i pristupanja strana posredovanju došlo do uspešnog okončanja ovog postupka i zaključenja sporazuma o rešenju spora posredovanjem.

Uputstvo predviđa i vođenje dnevne evidencije info-službe sa ciljem evidentiranja svih aktivnosti koji su sudijski pomoćnici obavljali u radu u ovoj službi, cilj je da se prati rad službe, da se vodi podaci o sadržini informacija i obaveštenja koji su građani dobili, pa čak i ukoliko je reč o informacijama i obaveštenjima koja nisu u vezi sa samom medijacijom.

Uputstvo nameće obavezu da se u info-službi vode i spiskovi medijatora, spisak pružaoca usluga medijatora, spisak akreditovanih organizacija za obuku medijatora i spisak dežurstava. Kada je reč o spisku medijatora, treba napomenuti da sam Sudski poslovník predviđa obavezu vođenja ovog spiska i poseban obrazac koji služi toj nameni. Kada je reč o spisku akreditovanih organizacija za obuku medijatora, cilj ovog spiska jeste da se pre svega zaposlenima u sudu, a i građanima i strankama pruži informacija ko su sve akreditovane organizacije u skladu sa Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova koji obezbeđuju obuku za medijatora.

Postupak upućivanja

Info-služba za podršku alternativnom načinu rešavanja spora ima za cilj pružanje svih potrebnih informacija i obaveštenja postigne potpunu obaveštenost onih gra-

đana i stranaka koji se službi obrate. Uputstvo sadrži odredbe koje se odnose na postupke koji će se sprovesti u info-službi od strane sudijskih pomoćnika. Sudijski pomoćnik prilikom razgovora sa strankama i građanima daju osnovne informacije koje se odnose na postupak medijacije i to nezavisno od toga da li se razgovor obavlja posredstvom telefona, e-mail ili neposredno u samoj zgradi suda.

Uputstvo predviđa da će sudijski pomoćnik sve zainteresovane da upozna sa osnovnim načelima postupka medijacije, to jest dobrovoljnost i to pre svega sa činjenicom da postupak medijacije dobrovoljan, da strane same odlučuju da li žele da se upuste u jedan ovakav postupak, sa činjenicom da u svakom momentu bez ikakvih posledica oni mogu odustati od postupka medijacije kao i sa činjenicom da same strane u postupku medijacije sačinjavaju sporazum, te da im se sporazum ni na koji način ne može nametnuti. Takođe, stranke i građani se upoznaju sa načelom poverljivosti, to jest da je sam postupak poverljiv, da je javnost isključena sa pravilima koja se odnose na mogućnost upotrebe dokaza u drugim sudskim postupcima. Posebno će obratiti pažnju na ulogu punomoćnika u samom postupku medijacije kao i o troškovima ovog postupka. Strankama i građanima se mora predočiti i mogući način okončanja postupka medijacije, odnosno kakva može biti pravna priroda sporazuma o rešavanju spora posredovanjem, da li ovaj sporazum i pod kojim uslovima može imati snagu izvršne isprave, te kakav je odnos tog sporazuma sa eventualnim sudskih sporom koji je u toku.

Od samog toka i ishoda razgovora koji sudijski pomoćnik obavi sa zainteresovanim licem, zavisi i njegovo dalje postupanje.

Ukoliko je sudijski pomoćnik tokom razgovora utvrdio da informacije i obaveštenja koja se od njega traže se ne odnose na postupak medijacije već spadaju u nadležnost neke druge službe suda ili uopšte ne spadaju u najširem smislu u sudsku nadležnost, u tom slučaju će ovaj razgovor samo evidentirati u dnevnoj evidenciji i u toj situaciji neće popunjavati upitnik.

Ukoliko su informacije koje se traže od sudijskog pomoćnika vezane za postupak medijacije, odnosno ukoliko sudijski pomoćnik u razgovoru proceni da je strana koja je kontaktirala službu zainteresovana za postupak medijacije, u tom slučaju sudijski pomoćnik popunjava upitnik.

Upitnik je sastavni deo uputstva i nalazi se u njegovom prilogu. U upitniku se popunjavaju osnovni podaci o samoj strani koja je zainteresovana da se sporni odnos reši putem medijacije, kao i njeni kontakt podaci. Evidentiraju se i podaci punomoćnika te strane, te da li su povodom spornog odnosa već vođeni pregovori ili neki drugi postupak. Ukoliko se postupak vodi ili vodio evidentira se i broj tog sudskog predmeta

i sud pred kojim je postupak vođen ili se i dalje vodi. Takođe, u upisniku se navodi kratak opis spora (da li je reč o porodičnom, imovinskom, privrednom, radnom, diskriminacionom, upravnom, potrošačkom ili neke druge vrste spora). U upitniku će se evidentirati i podaci druge strane kako bi se eventualno kontaktirala druga strana radi pristupanja postupku medijacije.

Sudijski pomoćnik može već nakon popunjavanja upitnika arhivirati predmet. To će biti u onoj situaciji kada je reč o spornom odnosu u kojime medijacija nije moguća, te će u tom slučaju sudijski pomoćnik objasniti licu koje je tražilo informacije iz kog razloga u tom slučaju nije dozvoljeno sprovođenje postupka medijacije, te će predmet arhivirati i svakako popuniti M upisnik.

Ukoliko stranka ili građanin izraze spremnost da spor reše putem medijacije, tada sudijski pomoćnik formira spis, i u spise se prilaže popunjeni upitnik, a nakon on vrši popunjavanje omota spisa na taj način što upisuje ovaj predmet u M upisnik, na omotu spisa upisuje redni broj iz M upisnika i evidentira svoje ime na omotu ovog spisa. Sudijski pomoćnik evidentira svoje ime na omotu M spisa iz razloga da bi on i dalje pratio ovaj predmet i po potrebi preduzimao druge radnje u daljem toku postupka. Tokom razgovora sa stranom koja je inicirala postupak medijacije sudijski pomoćnik predočava toj strani mogućnost da sama info-služba kontaktira drugu stranu iz spornog odnosa, odnosno da li je zainteresovana da pokuša da se spor reši putem medijacije. U situaciji ukoliko strana koja je inicirala postupak medijacije sama odluči da kontaktira drugu stranu, u toj situaciji sudijski pomoćnik će tu činjenicu evidentirati u upitniku i nakon formiranja spisa predmeta staviti predmet u evidenciju. Predmet se stavlja u evidenciju kako bi sudijski pomoćnik posle određenog prikladnog vremena pozvao stranu koja je inicirala postupak medijacije, te od nje zatraži informaciju da li je i druga strana prihvatila da pokuša rešenje spora putem medijacije. Ukoliko se strana koja je inicirala postupak medijacije opredelila da info-služba kontaktira drugu stranu, sudijski pomoćnik će na najpogodniji način telefonom, putem e-mail ili dopisom kontaktirati suprotnu stranu i predočiti joj sve informacije kao i strani koja je inicirala postupak medijacije. O sadržini razgovora sudijski pomoćnik će u upitniku u delu koji se odnosi na praćenje predmeta navesti kratku sadržinu razgovora, odnosno da li je druga strana zainteresovana za rešavanje spora medijacijom ili ne. Svakako dopisi ili odštampani e-mail koji je upućen drugoj strani biće združen M spisima.

Dalje postupanje sudijskog pomoćnika zavisi od činjenice da li je druga strana iz spornog odnosa prihvatila ili ne da pokuša rešavanje spornog odnosa putem medijacije. Ukoliko druga strana iz spornog odnosa kategorički ne odbije mogućnost rešavanja spora putem medijacije, ali isto tako i ne prihvati rešenje spora putem medijacije, sudijski pomoćnik ukoliko proceni da je to celishodno može spise predmeta staviti u evidenciju, te nakon proteka prikladnog vremenskog perioda može ponovo

kontaktirati drugu stranu iz spornog odnosa, sa njom ponovo obaviti razgovor, te druga strana možda i naknadno prihvatiti rešenje spora putem medijacije. Svakako, sudijski pomoćnik će o ovim razgovorima i radnjama obavestiti stranu koja je inicirala postupak medijacije. Ukoliko druga strana iz spornog odnosa ne prihvata prilikom prvog, ili nekog naknadnog razgovora da pokuša sa rešavanjem spora putem medijacije, sudijski pomoćnik će to konstatovati u upisniku, popuniti M upisnik, o tome obavestiti stranu koja je inicirala postupak medijacije i predmet arhivirati. Prilikom prvog razgovora sa stranom koja je inicirala medijaciju radi rešenja spornog odnosa, sudijski pomoćnik će predočiti toj strani mogućnost da info-služba može pomoći stranama u spornom odnosu prilikom izbora medijatora. Ovu mogućnost sudijski pomoćnik će predočiti i drugoj strani iz spornog odnosa prilikom obavljanja razgovora sa njom. Svakako, ono što sudijski pomoćnik mora imati u vidu u svakom momentu, a što isto tako mora predočiti i objasniti samim stranama u spornom odnosu, da su strane slobodne da svojom voljom odrede medijatora. Pomoć prilikom izbora medijatora se sastoji u tome da sudijski pomoćnik upoznaje strane sa grupama medijatora koji se nalaze u spisku medijatora, odnosno da li se na spisku medijatora nalaze sudije tog ili drugog suda, ko su od lica na spisku medijatora pravnici, kao i ostala lica koja nisu pravnici po struci. Takođe, obaveza sudijskog pomoćnika jeste da predoči stranama moguće troškove medijacije, odnosno da li neko od medijatora sprovodi sve ili određene sporove bez naknade. Uputstvo posebno reguliše situaciju ukoliko se strane opredele da medijator bude sudija, a ne odrede konkretnog sudiju sa spiska medijatora za koga žele da bude medijator u njihovom spornom odnosu, sudijski pomoćnik će u toj situaciji predložiti stranama sudiju koji je po redu, vodeći računa da sve upisane sudije medijatori budu podjednako angažovani.

Nakon što strane u spornom odnosu samostalno ili uz pomoć sudijskog pomoćnika izvrše izbor medijatora, sudijski pomoćnik popunjava M upisnik, odnosno rubriku koja se odnosi na evidentiranje podataka da je druga strana pristala da sporni odnos pokuša da reši putem medijacije. Sudijski pomoćnik na spise predmeta stavlja određenu evidenciju kako bi kontaktirao medijatora, odnosno u situaciji ukoliko su same strane izabrale medijatora i kontaktirale jednu od strana da bi dobio informaciju da li je zaključen sporazum o pristupanju medijaciji i kada, što će sudijski pomoćnik evidentirati u M upisniku. Nakon dobijanja informacije da su strane pristupile postupku medijacije, sudijski pomoćnik stavlja spise u evidenciju od 60 dana, koliko iznosi zakonski rok u kome se postupak medijacije treba okončati. Svakako, sudijski pomoćnik u M upisnik konstatuje da su strane pristupile sporu, zaključile sporazum o pristupanju medijaciji. Ukoliko do proteka roka od 60 dana sudijski pomoćnik ne dobije informaciju o samom toku postupka medijacije, kontaktiraće medijatora i zatražiti informaciju o ishodu spora. Nezavisno od ishoda postupka medijacije, odnosno da li je postupak medijacije uspešno okončan, ili je postupak obustavljen, sudijski pomoćnik te činjenice konstatuje u M upisnik i M spise predmeta arhivira.

Ukoliko lice koje traži informaciju i obaveštenje u pogledu postupka medijacije prilikom prvog razgovora sa sudijskim pomoćnikom ne prihvati rešavanje spora putem medijacije, a sudijski pomoćnik proceni da bi bilo celishodno da ponovo kontaktira ovo lice, on nakon formiranja M spisa, spise može staviti u evidenciju u neki primereni rok, te nakon toga ponovo kontaktirati ovo lice. Ukoliko ovo lice prihvati u ponovnom razgovoru rešavanje spora putem medijacije, sudijski pomoćnik postupa na napred opisani način, a ukoliko građanin ne prihvati pokušaj rešavanja spora putem medijacije, u tom slučaju će spise predmeta arhivirati.

Zaključci i preporuke vezani za uspostavljanje službi za podršku medijaciji i alternativnom rešavanju sporova u sudovima

Naši procesni zakoni, kao i zakon koji uređuje postupak medijacije sadrže odredbe koje obavezuju sud, i druge državne organe, ne samo da upoznaju stranke sa mogućnošću rešavanja sporova putem medijacije već sadrže i obavezu da se pruže sva potrebna obaveštenja radi potpune obaveštenosti. Informacije i obaveštenja ne bi trebalo pružati samo strankama u sporovima koji se vode pred sudom već i svim građanima kao potencijalnim učesnicima različitih sudskih postupaka. Pored zakonskog okvira ne treba zaboraviti i odredbe Sudskog poslovnika koje sadrže i konkretna rešenja i načine na koji se informacije i obaveštenja mogu pružati strankama i građanima. Navedene zakonske i odredbe Sudskog poslovnika su iskorišćene prilikom formiranja Info-službe za podršku alternativnom rešavanju sporova u Drugom osnovnom sudu u Beogradu. Svakako, korisno bi bilo da se mogućnost formiranja jedne ovakve službe predvidi Sudskim poslovníkom. Ne samo da se obaveza pružanja informacija radi potpune obaveštenosti stranaka i građana "institucionalizuje" kroz odredbe Sudskog poslovnika, već i da se sam način rada i postupanja ove službe propiše na jedinstven način. Naravno, treba ostaviti mogućnost da se rad Info-službe prilagodi svakom pojedinačnom sudu, u zavisnosti od njegovih posebnih karakteristika. Takođe, odredbe Sudskog poslovnika, a pre svega pomoćne evidencije treba prilagoditi potrebi evidentiranja ne samo onih slučajeva koji su upućeni na medijaciju a povodom kojih se vode sudski sporovi, već i evidentiranju onih spornih odnosa u kojima su se strane opredelile za medijaciju pre pokretanja sudskog postupka. Smatramo da je korisno i da se evidentira i svaka faza u postupku upućivanja odnosno od momenta kada je jedna strana predložila medijaciju, druga strana prihvatila, kada se potpisao sporazum o pristupanju posredovanju, te do faze kada je postupak okončan i na koji način.

Iskustvo koje je stečeno prilikom formiranja Info-službe za podršku alternativnim načinima rešavanja sporova u Drugom osnovnom sudu u Beogradu može se iskoristiti prilikom formiranja sličnih službi u drugim sudovima. Ukazali bi na nekoliko ključnih tačaka na koje treba obratiti pažnju:

- Pre svega potrebno je utvrditi da li je u sudu ranije već bilo formirana slična služba odnosno da li su preduzimane aktivnosti usmerene ka promovisanju i primeni medijacije. Svako ranije iskustvo, a naravno i postojanje prostora koji je prilagođen za ove aktivnosti, može biti od velike koristi.
- Nužno je upoznavanje sudija sa suštinom medijacije i njenim prednostima. Sudije imaju najviše prilike da u razgovoru sa strankama ukažu na mogućnost rešavanja spora putem medijacije.
- Porebno je obezbediti da se stranke i građani van suđenja i u situaciju kada nemaju spor pred sudom informišu i obaveste o medijaciji. Ove informacije mogu pružati sudije, neko iz sudske uprave ili sudijski pomoćnici, u kabinetu, info pultu ili posebnim prostorijama predviđenim za ovu namenu.
- Potrebno je vršiti evidentiranje sporova upućenih na medijaciju, i to ne samo onih povodom kojih se vodi sudski spor već i onih kod kojih su se građani opredelili za medijaciju pre pokretanja sudskog spora.
- Potrebno je vršiti edukaciju sudija kako bi prepoznali predmete podobne za medijaciju i kako bi strankama dali sve potrebne informacije i obaveštenja. Sudijski pomoćnici trebaju da dobiju ista znanja i veštine, a pored toga potrebno je obučiti ih da obavljaju razgovor sa zainteresovanim građanima i strankama.
- Potrebno je promovisati rad same službe. Pre svega potrebno je upoznati sve zaposlene sa formiranjem nove službe, njenom ulogom i značajem., te obavestavati stranke i građane putem panoa, lifleta internet prezentacije, socijalnih mreža...

VII. Medijacija i advokatura²⁴

U poslednjim decenijama prošlog veka, svedoci smo dramatičnog povećanja primene medijacije i drugih oblika alternativnog rešavanja sporova (ADR) u svetu, pa tako u SAD više od 95% sporova dobije svoj epilog van suda. Od Amerike, preko Evrope, a u poslednjim godinama i u našem okruženju, medijacija sve više dobija primat u odnosu na arbitražu i druge oblike ADR-a, pre svega zbog svoje fleksibilnosti, poverljivosti, brzine i pristupačnosti, a najviše zbog toga što, u skladu sa načelom dobrovoljnosti, pravo odlučivanja i kontrolu nad ishodom spora vraća stranama u sukobu.

Iako je novi Zakon²⁵ koji na sveobuhvatniji način reguliše ovu oblast stupio na snagu u januaru 2015. godine, a medijacija u pregovaračkom procesu za pristupanje Evropskoj uniji prepoznata kao jedan od prioriteta za podizanje efikasnosti pravosuđa, prvi organizovani programi medijacije u Srbiji počinju još 2001. godine u okviru projekata nevladinih organizacija podržanih od strane međunarodnih donatora. U procesu reforme pravosuđa, medijacija se 2002. prepoznaje kao tehnika koja može doprineti povećanju efikasnosti rada sudova, a „Nedelja poravnanja“, dobri rezultati pilot projekata u pojedinim opštinskim sudovima, i druge aktivnosti u ovoj oblasti, dovode 2005. godine do usvajanja prvog Zakona o posredovanju – medijaciji u Srbiji i osnivanja tzv. „Republičkog centra za medijaciju“. Međutim, i pored postojanja zakonskog osnova, međunarodne podrške i osnivanja centara za medijaciju, broj predmeta medijacije u nacionalnim okvirima biva sve manji, a programi medijacije pri sudovima se gase, tako da smo danas, skoro 15 godina nakon prvih koraka u ovoj oblasti, praktično još uvek na početku. Na žalost, evidentno je da smo površnim i nestručnim pristupom u proteklim godinama ovaj efikasni i pre svega humani način rešavanja sukoba kompromitovali, tako da ne treba da nas iznenadi ako se pri ponovnom promovisanju medijacije sretnemo sa još većim otporom i predrasudama na putu uspostavljanja efikasnog i sveobuhvatnog sistema alternativnog rešavanja sporova, koji je Srbiji preko potreban.

Jedan od razloga za ovakvo stanje je i svojevršno zanemarivanje uloge i značaja advokature u razvoju i primeni medijacije i drugih oblika ADR-a u Srbiji. Inicijalni programi uspostavljanja medijacije posvetili su veoma malo pažnje ulozi advokata kao jednog od učesnika u postupku medijacije. Istine radi, u Srbiji, kao i u drugim zemljama koje su prošle sličan put, bio je primetan određeni otpor pojedinih advokata koji se objašnjavao pretpostavkom da bi takav „alternativni“ način rešavanja sporova mogao negativno da utiče na tradicionalnu advokatsku praksu. Da je otpor medijaciji neosnovan i da predstavlja rezultat predrasuda, te da je medijacija suštinski upravo

24 Delovi ovog teksta objavljeni su u broju 1, časopisa „Advokat“ koji je objavljen u junu 2013.

25 Zakon o posredovanju u rešavanju sporova („Sl. gl. RS“ 55/2014)

u interesu kako strana u sporu, tako i advokata kao njihovih punomoćnika, pokazuje međunarodna praksa i sve veći broj advokata koji se i sami obučavaju na polju medijacije. Advokati koji prihvate i ovladaju postupkom medijacije, svesni su njenih prednosti u odnosu na sud, pre svega eliminisanjem neizvesnosti u pogledu trajanja, troškova i krajnjeg ishoda sudskog postupka. Stoga davanjem podrške za učešće u postupku medijacije, advokat može očekivati veće zadovoljstvo klijenata i izgradnju bolje profesionalne reputacije i ugleda. Moderna advokatura zahteva primenu različitih tehnika rešavanja sporova, a obaveza advokata koji žele da idu u korak sa zahtevima savremenog života i pravovremeno odgovore na različite potrebe klijenata, je da se stručno osposobe za pružanje ove nove usluge, sa kojom donedavno nisu imali prilike da se sretnu u okviru tradicionalnog pravnog obrazovanja na fakultetima.

Iako većina advokata inicijalno ima želju da postanu medijatori, u praksi mnogo veći broj njih će svoju ulogu imati kao punomoćnici klijenata u postupcima medijacije. Uloga advokata kao punomoćnika je veoma važna, a u pojedinim slučajevima i presudna za odluku klijenta da svoj spor pokuša da reši putem medijacije:

- Advokat pre svega procenjuje da li je konkretan slučaj pogodan za medijaciju i u tom smislu savetuje svog klijenta. Pravna pomoć koju advokat prema Zakonu o advokaturi pruža, uključuje i posredovanje u cilju zaključenja pravnog posla ili mirnog rešavanja sporova i spornih odnosa;
- Ukoliko se proceni da je predmet pogodan za rešavanje putem medijacije, advokat će pružiti svom klijentu stručnu pomoć u izboru medijatora koji je kvalifikovan da posreduje u konkretnom sporu;
- Nakon izbora medijatora, advokat treba da pripremi svog klijenta za učešće u postupku medijacije. Ovo pre svega uključuje informaciju o razlikama između sudskog postupka i medijacije, ulozi medijatora, pravnoj prirodi sporazuma iz medijacije, kao i dogovoru oko odgovarajuće strategije zastupanja i pregovaranja. Sve to je veoma bitno, jer je strategija za zastupanje u medijaciji dijametralno suprotna od tradicionalnog načina zastupanja pred sudom;
- Advokat i klijent za medijaciju moraju pripremiti sve da bi sporazum, ukoliko je to moguće, bio postignut na sam dan medijacije, ili neposredno nakon toga, jer je "odlaganje" medijacije izuzetak, a ne pravilo. Naime, medijator će po pravilu zakazati medijacijski sastanak tek kada su strane u sporu spremne da u punoj meri pregovaraju o meritumu, te je stoga neophodno da strane, kao i njihovi punomoćnici, imaju na raspolaganju sva potrebna dokumenta, informacije i druge detalje, koji su im potrebni za konkretno pregovaranje i postizanje sporazuma;
- Tokom celokupnog postupka medijacije advokat zastupa i štiti interese svog klijenta. Iako je pravilo da fizička lica u medijaciji učestvuju lično, ona mogu imati i punomoćnika, dok pravna lica mogu biti zastupana od strane ovlašćenog zastupnika ili punomoćnika. U praksi je učešće advokata veoma poželjno, a često

i neophodno, narošito imajući u vidu da medijator nije ovlašćen da daje pravne savete stranama u sporu;

- Advokat aktivno učestvuje u pregovaranju i savetuje klijenta o bitnim pravnim i drugim aspektima mogućih rešenja, te je stoga bitno i da advokati ovladaju veštinama pregovaranja, kako bi za svog klijenta ostvarili najpovoljniji mogući ishod;
- U ovom procesu advokat „sarađuje“ sa medijatorom i doprinosi da se postigne sporazum koji odgovara interesima i potrebama klijenta. Jedan od preduslova uspešne medijacije je i konstruktivan odnos medijatora i prisutnih punomoćnika, uz apsolutno poštovanje načela nepristrasnosti i poverljivosti. Naime, medijator i advokati moraju „sarađivati“, jer je advokat taj koji bolje poznaje svog klijenta i njegov predmet, dok medijator može pomoći u dovođenju nekooperativnog klijenta za pregovarački sto, ili pak u sugerisanju da je došao trenutak za promenu strategije pregovaranja, ili čak okončanje medijacije;
- Advokat učestvuje u sastavljanju i sprovođenju sporazuma postignutog u procesu medijacije, što može uključivati i postupak prinudnog izvršenja.

Ukoliko medijacija ne ishodi sporazumnim rešenjem, advokat i klijent u svakom trenutku mogu da se vrate u sudski ili drugi postupak, jer pozitivni propisi štite strane u medijaciji od gubitka procesnih prava usled prekluzije, a mogući su i određeni finansijski podsticaji, ukoliko se spor reši putem medijacije.

Prednosti medijacije za advokate su višestruke. Advokat ovladava novom „veštinom“ koju može primeniti u pogodnim predmetima i ponuditi je kao novi vid pravne pomoći svom klijentu, koji će u tom slučaju razumeti da je advokat pokušao sve da bi postigao brzo i efikasno rešenje problema, u najboljem interesu klijenta. Tako izgrađeno poverenje između klijenta i advokata teško je poljuljati. Za razliku od sudskog postupka, gde se strane u sporu često nađu u svojesvrсноj agoniji neizvesnosti, u medijaciji advokat i klijent zadržavaju „kontrolu“ nad trajanjem, troškovima, a ultimativno i ishodom celokupnog spora, jer odluka ne može biti doneta bez njihove saglasnosti. Medijacija omogućava advokatima da efikasnije upravljaju predmetima i da svoje kapacitete pravilno rasporede na sporove koje će uputiti kod medijatora, kao i na one koji nisu pogodni za rešavanje putem medijacije. Konačno, medijacija doprinosi povećanju profesionalnog ugleda i reputacije advokata.

U cilju modernizacije advokatske prakse i podizanja kapaciteta advokature, kao i radi pravovremenog zauzimanja pozicija na budućem „tržištu medijacije“, veliku ulogu i obavezu imaju i advokatske komore, koje bi trebalo da, između ostalog, razmotre i sledeće:

- Obuka advokata za primenu medijacije, i to:
 - ◊ informativne radionice za upoznavanje sa ovim institutom i ulogom advokature

- ◇ dvodnevni seminari za sticanje veština efikasnog zastupanja klijenata u medijaciji
- ◇ osnovna i specijalizovane obuke za medijatore;
- Uspostavljanje sistema u advokatskim komorama za organizovanje medijacija u sporovima pre i nakon pokretanja sudskog postupka;
- Formiranje lista medijatora - advokata, i/ili drugih lica pri advokatskim komorama;
- Selekcija i obuka službenika - referenata za medijaciju pri advokatskim komorama;
- Aktivnosti na promociji primene medijacije u advokaturi.

Advokatske komore su idealne profesionalne organizacije za organizovanje i pružanje usluga medijacije. Svaka advokatska komora može, prema svojim potrebama, formirati internu listu medijatora - advokata, i obrazovati službu za medijaciju. Po prijemu predmeta, odnosno nakon prvog kontakta sa klijentima, advokati bi procenjivali pogodnost spora za rešavanje putem medijacije, te dobijali saglasnost svojih klijenata u tom smislu. Nakon toga bi se obraćali referentu za medijaciju pri advokatskoj komori radi organizovanja medijacije, uključujući i izbor neutralnog i stručnog medijatora. Na ovaj način, advokati bi svojim klijentima pre, ili u toku sudskog postupka, pružali dodatni vid pravne pomoći, u okviru samih advokatskih komora, a ukoliko medijacija ne bi bila uspešna, u svakom slučaju bi mogli da nastave postupak pred sudom.

Pružanje pravne pomoći putem medijacije doprinelo bi unapređenju advokatske prakse, povećanju ugleda advokature, dodatnom prihodu advokata, većem zadovoljstvu klijenata, a svakako i rasterećenju sudova, jer bi značajan broj sporova bio rešen putem medijacije pre ili nakon pokretanja sudskog postupka. Advokatske komore imaju mogućnost da razviju i primene ovu vrstu pružanja pravne pomoći, posebno imajući u vidu već postojeća slična iskustva pri Privrednoj komori Srbije, Povereniku za zaštitu ravnopravnosti, te nekim lokalnim samoupravama, kao i činjenicu da pozitivni propisi omogućavaju ovakav vid organizovanja i pružanja usluga medijacije.

Medijacija je ne samo način rešavanja sporova koji je alternativan, već i postupak koji je upravo komplementaran sudskom i koji doprinosi efikasnijoj primeni prava i vraćanju poverenja javnosti u pravosudni sistem. Medijacija je, stoga, upravo u interesu advokata i može im pomoći u kvalitetnom i uspešnom zastupanju klijenata, postizanju većeg profesionalnog zadovoljstva u radu, efikasnijem razvijanju advokatske prakse, kao i u izgradnji lične i profesionalne reputacije i ugleda u društvu.

VIII. Centar za medijaciju u okviru Advokatske komore Čačka

Kao jedan od glavnih ciljeva ovog projekta, u okviru Advokatske komore Čačak otvoren je centar za medijaciju. Centar ima svoju listu od 15 obučeni medijatora - advokata, od kojih je 14 advokata završilo osnovnu obuku za posrednike organizovanu u okviru ovog projekta, kao i jednog stalno zaposlenog administratora za davanje informacija korisnicima, upućivanje i upravljanje predmetima. U okviru projekta, razvijeni su i svi dokumenti i formulari neophodni za rad Centra, koji je počeo sa radom i imao svoje prve slučajeve koji su uspešno rešeni. Interesantno je pomenuti i odluku rukovodstva AK Čačak, koja je obezbedila da svi veći gradovi na području koje pokriva AK Čačak budu zastupljeni i pokriveni sa medijatorima koji su obučeni u toku ovog projekta, tako da sada AK Čačak ima raspoložive medijatore u Kruševcu, Kraljevu, Užicu, Gornjem Milanovcu, Požegi i naravno u Čačku. Advokatska komora Čačka je deo svojih sopstvenih sredstava uložila i u proširenje prostornih kapaciteta, od kojih su posebno značajni sala za treninge-prezentacije, kao i dodatna prostorija u okviru AK Čačak koja se može koristiti i za potrebe organizovanja medijacija, i koja će biti na raspolaganju medijatorima sa liste AK Čačak. U narednom periodu, očekuje se povećanje broja predmeta i porast interesovanja korisnika za usluge medijacije.

Pored osnivanja centra, advokati sa područja AK Čačak pokazali su veliko interesovanje za učešće na informativnim radionicama na kojima su dobili osnovne informacije o postupku medijacije, kao i na dvodnevni seminarima za sticanje veština za zastupanje klijenata u postupku medijacije, tako da su advokati sa područja AK Čačak, i deo advokata iz Beograda boje informisan o osnovnim principima medijacije i prednostima u odnosu na sudsko rešavanje sporova, te obučeni da pomogne klijentima putem koji uđu u proces medijacije putem efikasnog zastupanja, čime će se doprineti smanjenju broja predmeta pred sudovima, i razvoju kućne mirnog rešavanja sukoba u društvu. Ovim obukama, kao i osnivanjem Centra za medijaciju kreiran je zaokruženi sistem u okviru koga su obezbeđeni elementi ponude (dostupnost licenciranih medijatora, obučeni administrativni osoblja i prostorija pogodnih sa organizovanje medijacije), kao i potražnje (sprovedena informativna kampanja u okviru koje je o dostupnosti usluga medijacije obavestena opšta javnosti, kao i svi osnovni, viši i privredni sudovi sa područja AK Čačak, i predstavnici lokalnih samouprava i javnih preduzeća; advokati obučeni da svojim klijentima pruže osnovne informacije o medijaciji, kao i da im pruže kvalitetnu pravnu pomoć u vidu zastupanja u postupcima medijacije), što je neophodno za početak rada u ovoj, za advokaturu, relativno novoj oblasti.

U prilog osnovanosti i racionalnosti razvoja ovakvog “internog” sistema za pružanje pravne pomoći putem medijacije u okviru advokature, govori i interesovanje drugih advokatskih komora u okviru AK Srbije izraženo nakon okončanja ovog projekta, za podršku uvođenju sličnih aktivnosti i u njihovim sredinama.

IX. Zaključak

U pilot sudovima u Beogradu i Čačku uspostavljeni su pod-sistemi za podršku alternativnim načinima rešavanja sporova, u vidu info-pultova, odnosno službe za podršku alternativnom rešavanju sporova (SPARS), kao u Drugom osnovnom sudu u Beogradu. Takođe, neki sudovi su već usvojili formalna uputstva u kojima su definisali procedure, i razvili dokumenta i formulare neophodne za svakodnevni rad ovih službi. Definisanje ovih procedura i dokumenata stvorilo je odgovarajući normativni okvir i omogućilo sudovima da u okviru sopstvenih ograničenih mogućnosti, selektiraju, upućuju i prate predmete pogodne za medijaciju, čime će biti smanjen broj predmeta u sudovima i povećana njihova efikasnost. Istovremeno, usvajanje ovih procedura i pratećih dokumenata, omogućiće sudovima da obezbede efikasno praćenje i izveštavanje o broju predmeta upućenih i rešenih putem medijacije, što je neophodno radi unapređenja rada pravosudnog sistema u procesu približavanja i usvajanja standarda Evropske unije. Konačno, građani, kao i privredni subjekti kao primarni korisnici, dobiće u okviru sudova jednu novu uslugu koja će im omogućiti efikasniju zaštitu i ostvarivanje njihovih prava i interesa, kao i u bolji pristup pravdi. Ovaj pionirski poduhvat u Srbiji poveo je Drugi osnovni sud u Beogradu, praćen podrškom Višeg i Osnovnog suda u Čačku, kao i Privrednog suda u Beogradu. Uprkos ograničenim ljudskim i materijalnim resursima, pored svojih svakodневnih poslova kojima su posvećeni predsednici, sudije i zaposleni u ovim sudovima dali su bezrezervnu podršku kreiranju jedne nove prakse u sudovima i time doprineli unapređenju rada celokupnog pravosudnog sistema i većom otvorenošću suda za građane i privredu.

Aktivnosti sprovedene u Advokatskoj komori Čačka, te treninzi za advokate i advokatske propravnike održani na području AK Čačka i u Beogradu, omogućili su advokaturi da se aktivno uključi u proces razvoja i primene alternativnih načina za rešavanje sporova. AK Čačak je osnovala Centar za medijaciju, formirala listu licenciranih medijatora, obučila administrativno osoblje i usvojila operativne procedure i dokumenta za pružanje pravne pomoći u vidu medijacije na celoj teritoriji AK Čačak. Pored advokata koji su završili osnovnu obuku za posrednike, značajan broj advokata sa podruja AK Čačak i iz Beograda, stekao je nova znanja i veštine neophodne za pružanje pravne pomoći i efikasno zastupanje svojih klijenata u postupcima medijacije. Osnivanje centra za medijaciju u AK Čačak je prvi poduhvat ovakve vrste u Srbiji, te je stoga vredan pažnje i zaslužuje svaku pohvalu. Izraženo interesovanje drugih advokatskih komora za sprovođenje sličnih aktivnosti najbolje svedoči o ispravnosti ovakvog pristupa. Imajući u vidu aktuelni trenutak i uvođenje novih pravosudnih profesija u pravni sistem Republike Srbije, kao i tradicionalni, iako neutemeljeni, otpor advokature ka alternativnim načinima rešavanja sporova, odluka AK Čačak da sprovede ovaj projekat svedoči o otvorenosti, širini pristupa, i vizionarstvu rukovod-

stva i članova AK Čačak, rukovođenu željom da se advokatska profesija unapredi i još više bude na usluzi građanima.

Celokupan projekat, kao i aktivnosti koje su sprovedene, imale su punu podršku Vrhovnog kasacionog suda, Ministarstva pravde, Pravosudne akademije i Advokatske akademije. Od inicijalne podrške, preko konkretnih konsultacija i učešća u pojedinim treninzima, te aktivnosti i postupanja i van ovog projekta, Vrhovni kasacioni sud je pokazao da podržava politiku unapređenja i širenja korpusa usluga koje sudovi nude korisnicima u cilju povećanja efikasnosti pravosudnog sistema i boljeg pristupa pravdi. Ministarstvo pravde je nakon usvajanja novog zakona o posredovanju u rešavanju sporova više puta istaklo podršku medijaciji i drugim mirnim načinima rešavanja sukoba i formiranjem Savetodavne grupe za uspostavljanje efikasnog i održivog sistema posredovanja u rešavanju sporova nastavilo napore na unapređenju primene medijacije u Srbiji. Pravosudna akademija je ne samo podržala, već se i aktivno uključila u sprovođenje obuka sudija i sudijskih saradnika i pomoćnika u oblasti medijacije, a nakon završetka projekta i sama nastavila sa organizovanjem info-sesija i drugih treninga u ovoj oblasti. Konačno, i Advokatska komora Srbije, davanjem podrške, i Advokatska akademija, putem organizovanja treninga za advokate i advokatske pripravnike u okviru ovog projekta, dali su jasan signal da je advokatura aktivni subjekt u medijaciji i promoter mirnog rešavanja sporova u najboljem interesu građana.

Konačno, Partneri Srbija su tokom sprovođenja ovog projekta i sami razvili svoje kapacitete, stekli nova saznanja i veštine, i imali prilike da sa kolegama iz sudova i advokature rade na unapređenju sistema rada i upravljanjem predmetima u pilot sudovima i advokaturi, radi unapređenja uslova za primenu medijacije u rešavanju sporova. Ipak, najveću satisfakciju na kraju jednog pionirskog projekta kao što je "Podrška primeni medijacije u Srbiji" predstavlja činjenica da su sprovedene aktivnosti već dale konkretne rezultate u vidu postupaka medijacije koje su počeli da se sprovode u Centru za medijaciju AK Čačka, kao i više od 15 predmeta upućenih na medijaciju u Drugom osnovnom sudu u Beogradu, te nastavku aktivnosti na formiranju info-pulta za medijaciju u Privrednom sudu u Beogradu.

Veliku zahvalnost za priliku da svoja znanja i iskustva stavimo u funkciju unapređenja primene medijacije u Srbiji dugujemo MATRA programu Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji, bez čijeg poverenja i bezrezervne podrške sprovođenje aktivnosti i ostvarivanje navedenih rezultata ne bi bilo moguće.

X. Aneksi

I FORMULARI KREIRANI U OKVIRU PROJEKTA

I.1 FORMULARI KREIRANI ZA PILOT SUDOVE

1. Upitnik
2. M Upisnik
3. Dnevna evidencija
4. Dopis o Službi za medijaciju
5. Dopis stranama u sporu
6. Omot spisa
7. Usvojeno uputstvo o radu Službe za podršku alternativnom rešavanju sporova
8. Organogram

I.2. FORMULARI KREIRANI ZA ADVOKATSKU KOMORU ČAČKA

1. Prvi kontakt
2. Dnevna evidencija
3. Dopis stranama u sporu
4. Primer Sporazuma o pristupanju
5. Priprema medijatora za medijaciju
6. Podsetnik za uvodnu reč medijatora
7. Evaluativni list za medijatore
8. Evaluacija za ucesnike medijacije
9. Dopis o zatvaranju postupka
10. Omot spisa

II PROGRAMI OBUKA SPROVEDENIH U OKVIRU PROJEKTA

1. Posredovanje (medijacija) u pravosuđu; selekcija i upućivanje sudskih predmeta na medijaciju
2. Posredovanje (medijacija) u pravosuđu; rukovođenje sudskim predmetima u medijaciji
3. Posredovanje (medijacija) u pravosuđu; upućivanje sudskih predmeta na medijaciju
4. Osnovna obuka za posrednike – medijatore
5. Medijacija i advokatura; uloga advokata u medijaciji
6. Medijacija i advokatura; zastupanje klijenata u medijaciji

III PROMO MATERIJALI KREIRANI U OKVIRU PROJEKTA

1. Letak Drugi osnovni sud u Beogradu
2. Poster Drugi osnovni sud u Beogradu
3. Letak Advokatska komora Čačka
4. Poster Advokatska komora Čačka
5. Letak Osnovni i Viši sud u Čačku
6. Poster Osnovni i Viši sud u Čačku

I.1. FORMULARI KREIRANI ZA PILOT SUDOVE

У П И Т Н И К

Име/назив: _____

Контакт: _____

Како је корисник сазнао за медијацију: _____

Да ли је корисник први пут у поступку медијације : ДА НЕ

Да ли су поводом спорног предмета већ вођени преговори или неки други поступак : ДА НЕ

Пуномоћник (контакт): _____

Природа спора :

1) Породични 2) Имовински 3) Привредни 4) Радни 5) Дискриминација
6) Управни 7) Потрошачки 8) Други _____

Опис спора:

Основне информације о другој страни:

Разговор -исход :

- 1) Није за медијацију/ дат савет/ упућен даље
- 2) Погодан за медијацију/ контактираће другу страну
- 3) Погодан за медијацију / Служба ће контактирати другу страну

4. Dopis o Službi za medijaciju

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРУГИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ
- **Служба за подршку медијацији**-
Б Е О Г Р А Д
ул. Катанићева бр. 15

Поштовани,

Обавештавамо Вас да је у Другом основном суду у Београду отворена Служба за подршку посредовању у решавању спорова - медијацији.

Медијација (посредовање) је вансудско решавање спора у коме медијатор, као треће, неутрално и непристрасно лице усмерава комуникацију између страна у спору, помаже у преговорима ради постизања заједнички прихватљивог решења спора.

Служба за подршку медијацији помаже грађанима и странкама у поступку како би се упознали са поступком медијације, њеним предностима и утицајем на вођење поступка, као и на ток самог судског поступка. Поред пружања ових информација, служба ће помагати грађанима и странкама како би се друга страна у спорном односу позвала да приступи поступку медијације, као и да помогне странама да изаберу личност медијатора.

Овај допис упућен је свим странкама у поступку, те Вас позивамо да се обратите Служби уколико сте заинтересовани да покушате да спор решите у поступку посредовања - медијације, или су вам потребне друге информације у вези са овим поступком.

Можете нас контактирати на број телефона 062/237 785 или путем наше имејл адресе drugiosnovnisud.medijacija@gmail.com.

Срдачан поздрав,

Служба за подршку медијацији
Другог основног суда у Београду

5. Dopis stranama u sporu

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНИ И ВИШИ СУД У ЧАЧКУ
СЛУЖБА ЗА МЕДИЈАЦИЈУ
Цара Душана бр. 6/1,
Чачак

адв. Б

**11000 БЕОГРАД
ова бр. 13**

адв. ћ

**11000 БЕОГРАД
бр. 52/37**

Поштовани,

Обавештавамо Вас да је у Основном и Вишем суду у Чачку отворена Служба за медијацију.

Медијација (посредовање) је вансудско решавање спора у коме медијатор, као треће, неутрално и непристрасно лице усмерава комуникацију између страна у спору, помаже у преговорима ради постизања заједнички прихватљивог решења спора.

Служба за медијацију помаже грађанима и странкама у поступку како би се упознали са поступком медијације, њеним предностима и утицајем вођења овог поступка на ток самог судског поступка. Поред пружања ових информација, служба ће помагати грађанима и странкама како би се друга страна у спорном односу позвала да приступи поступку медијације, као и да помогне странама да изаберу личност медијатора.

У предмету тужиоца Ћ Д против туженог Ц Пе, П.бр. 0000/14 поднеском од 18.10.2016. године пуномоћник тужиоца адв. Б П, обавестио је суд да је заинтересован да се спор реши путем медијације.

Овом приликом позивамо обе стране да се обратe служби уколико им је потребна

помоћ приликом избора медијатора и свих осталих додатних информација у вези овог поступка.

Можете нас контактирати на број телефона 032/22 22 42, локал 127 или путем наше имејл адресе medijacija.sud.cacak@gmail.com.

Срдачан поздрав,

Служба за медијацију
Основни и Виши суд у
Чачку

ОСНОВНИ СУД У ЧАЧКУ
ВИШИ СУД У ЧАЧКУ

Су.бр. _____ / _____

Омот списка

6. Usvojeno uputstvo o radu Službe za podršku alternativnom rešavanju sporova

Други основни суд у Београду, и то в.ф. председника Другог основног суда у Београду, судија Татјана Јеремић, на основу одредбе чланова 3 и 6 Судског пословника, дана 29.03.2017. године, доноси

УПУТСТВО О НАЧИНУ ПРИСТУПА, СИСТЕМУ РАДА И НАЧИНУ ПОСТУПАЊА „ИНФО-СЛУЖБЕ ЗА ПОДРШКУ АЛТЕРНАТИВНОМ РЕШАВАЊУ СПОРОВА»

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Инфо-служба за подршку алтернативним начинима решавања спорова у Другом основном суду у Београду (у даљем тексту Инфо-служба за подршку АРС) пружа информације и обавештења о могућности вансудског решавања спорова у Другом основном суду у Београду.

Члан 2

Инфо-служба за подршку АРС пружа потребна обавештења и информације свим грађанима и странкама без обзира на њихово имовно стање и место боравишта и пребивалишта.

Информације и обавештења се односе на могућност решавања спорног односа посредовањем у решавању спорова - медијацијом.

Члан 3

Годишњим распоредом послова, председник суда одређује судију који ће да руководи Инфо-службом за подршку АРС, који ће одредити судијске помоћнике који ће бити ангажовани у оквиру Инфо службе за подршку АРС.

Члан 4

Поступајуће судије које из судског поступка упуте странке на медијацију, уз сагласност странака и њихових пуномоћника, обавестиће о томе Инфо-службу за подршку алтернативном решавању спорова ради евидентирања и праћења предмета.

ЕВИДЕНЦИЈЕ

Члан 5

У Инфо - служби за подршку АРС воде се евиденције и спискови:

- Евиденције:
- дневна евиденција
- евиденција предмета у којима су странке упућене на медијацију односно на мирно решавање радних спорова Образац бр. 105
- „М“ уписник
- Спискови:
- списак медијатора (Образац 101)
- списак пружалаца услуга медијације
- списак акредитованих организација за обуку медијатора
- списак дежурстава

Дневна евиденција

Редни број	Датум	Број судског предмета	Врста информације која је дата	Број предмета М уколико је формиран
1	2	3	4	5

Све информације које се дају у Инфо-служби за подршку АРС, лично, преко телефона или у писаном облику евидентирају се у Дневној евиденцији.

Уколико се води судски поступак у Дневној евиденцији се уписује и број судског предмета (п;к;о...)

У рубрици „врсте информација која је дата“ уписује се кратак опис информације која је дата нпр. да ли је општа информација о медијацији, да ли пре покретања спора или у току спора, потребна помоћ око избора медијатора.

Евиденција предмета у којима су странке упућене на медијацију односно на мирно решавање радних спорова (Образац бр. 5 Судског пословника)

Редни број	Суд - судска јединица	Ознака списка	Медијатор, агенција	Датум упућивања	Рок за решавање спора посредовањем	Начин окончања поступка посредовањем	Примедбе
1	2	3	4	5	6	7	8

У рубрици „ознака списка“ уписује се број судског предмета који се упућује на медијацију.

Уколико суд упућује стране које немају судски поступак тада се уписује М број.

Као дан упућивања уписује се дан када суд добије информацију да су све стране спремне да приступе медијацији ради решавања спора.

Након што медијатор обавести суд да су стране потписале споразум о решавању спора посредовањем у рубрику „Рок за решавање спора посредовањем“ уписује се датум који представља шездесети дан од дана када је потписан споразум о решавању спора посредовањем.

У рубрици „начин окончања спора посредовањем“ поред напомене да ли је поступак успео или не, треба навести да ли је, у случају успешно окончаног поступка, а вођен је поступак у суду: 1. Тужба повучена, 2. Закључено поравнање пред судом, 3. Закључен споразум о решавању спора посредовањем као извршна исправа 4. Или је само сачињен споразум у писаној форми, 5. Спор окончан на други начин.

М уписник

Редни број	Стране у поступку посредовања	Предмет спора	Страна која је прихватила посредовање ради решавања спора (датум)	Да ли су остале стране у спору прихватиле да се покуша решавање спора посредовањем	Стране су потписале споразум о решавању спора посредовањем (датум)	Начин окончања поступка посредовањем	Примедбе
1	2	3	4	5	6	7	8

У „М“ уписник приликом евидентирања страна које су прихватиле да покушају да спор реше путем медијације треба назначити и датум.

Обавештавање и информисање

Члан 6

Судијски помоћници информације и обавештења странкама и другим лицима пружају у службеним просторијама, путем телефона, интернет презентације и путем електронске поште.

ПОСТУПАК

Члан 7

Судијски помоћници приликом разговора са странкама и другим лицима дају основне информације које се односе на поступак медијације:

- добровољност медијације (приступ медијацији, излазак из медијације, сачињавање

споразума од стране самих учесника у поступку медијације)

- поверљивост медијације (поступак је поверљив, искључена је јавност, докази, предлози и наводи изнети током поступка медијације се не могу користити у судском или другом поступку)
- учешће пуномоћника

начинима окончања медијације (закључењем споразума, закључењем споразума-поравнања, закључење споразума као извршне исправе)

- трошковима поступка.

Члан 8

Приликом разговора судијски помоћник попуњава упитник. (Упитник прилог бр. 01)

Након попуњавања упитника, судијски помоћник може на основу упитника:

- формирати списе предмета за медијацију
- ставити у привремену евиденцију или
- архивирати.

Формирање списка предмета за медијацију

Члан 9

Списи предмета медијације се формирају уколико странка или грађанин изразе спремност да спор реше путем медијације и тада судијски помоћник формира списе:

- - у њих прилаже попуњени упитник,
- - на одговарајућем месту на омоту уписује своје име.

Контактирање друге стране

Члан 10

Судијски помоћник ће на најпогоднији начин (телефоном, путем мејла или дописом контактирати супротну страну и предочити јој све информације из члана 7 уколико је у упитнику наведено да ће Инфо-служба контактирати другу страну.

Ако са другом страном разговара, непосредно или путем телефона, судијски помоћник ће сачинити службену белешку у наставку упитника. Службена белешка обавезно садржи, изјаву друге стране да ли жели или не жели да приступи решавању спора медијацијом.

Допис или mail којим се друга страна изјашњава о приступању медијацији судијски помоћник ће здружити списима предмета.

Ако се друга страна не сагласи приликом првог разговора да се покуша спор решити медијацијом, судијски помоћник, уколико процени да је целисходно, може обавити још разговора. Како би поново контактирао другу страну, на омот списка ставља одговарајућу евиденцију како би поново контактирао другу страну.

Контактирање друге стране од стране лица које је иницирало медијацију

Члан 11

Након што лице које је иницирало медијацију обавести Инфо-службу за подршку АРС, да је и друга страна пристала да приступи медијацији, приступа се избору медијатора уколико га стране нису саме одредиле.

Избор медијатора

Члан 12

Стране су слободне да својом вољом одреде медијатора.

Након што добије пристанак друге стране или га о том престанку обавести лице које иницирало поступак медијације, а стране саме нису одредиле, судијски помоћник помаже странама да изаберу медијатора.

Уколико се стране одлуче да медијатор буде судија, а стране медијатора не одреде, судијски помоћник ће странама предложити медијатора са листе тога суда по реду уписа водећи рачуна да све уписане судије медијатори буду подједнако ангажовани.

Судијски помоћник је дужан да упозна стране са групама медијатора које се налазе на Списку медијатора, односно да се у њему налазе судије, тог и других судова, остали правници као и лица каја нису правници по струци.

Странама се предочавају могући трошкови поступка медијације односно да ли неко од медијатора може спровести конкретан поступак медијације без какнаде.

Члан 13

Након што стране изаберу медијатора, судијски помоћник име медијатора уписује у упитник и примерак упитника достављају медијатору (имејлом, или у фотокопији...), списе ставља у евиденцију и врши евиденцију у обрасцу 105 и М уписника.

Судијски помоћник ће од медијатора затражити информацију да ли су стране приступиле медијацији и то евидентирати у списима.

Уколико стране нису приступиле медијацији „М“ списи ће се архивирати.

Уколико су стране приступиле медијацији „М“ списи се стављају у евиденцију на 60 дана.

Након протеча времена за евиденцију, контактираће медијатора и информацију о начину окончања поступка медијације евидентирати у списима предмета, као и у обрасцу 105.

Привремена евиденција

Ако грађанин или странка којој је дато обавештење или информација у вези са поступком медијације одмах не прихвати да спор реши путем медијације судијски помоћник га може поново контактирати.

Судијски помоћник ће у овој ситуацији упитник ставити у привремену евиденцију и након одређеног времена поново контактирати странку или грађанина.

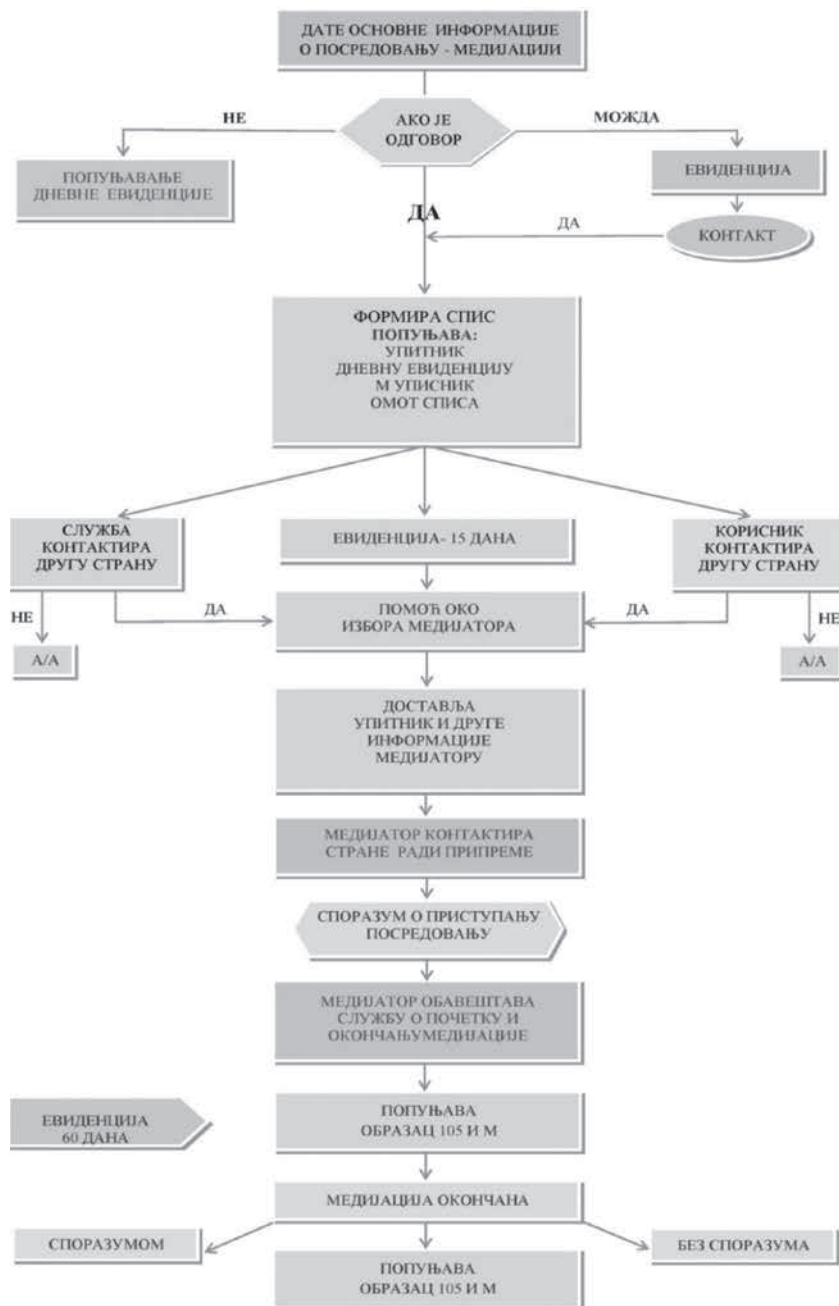
Уколико странка или грађанин прихвати да спор покуша да реши путем медијације судијски помоћник поступа на начин прописан у члановима 9-13 овог Упутства.

Архивирање упитника

Након попуњавања упитника ако судијски помоћник процени да странка или грађанин није заинтересован да покуша да спор реши медијацијом упитник ће архивирати.

Службене просторије

Простор у коме је смештена Инфо-служба за подршку алтернативном решавању спорова мора бити приступачан грађанима и странкама. Посебно треба водити рачуна да буде доступна и особама са инвалидитетом.

I.2. FORMULARI KREIRANI ZA ADVOKATSKU KOMORU ČAČKA

1. Prvi kontakt

Broj predmeta:
Rukovodilac predmeta:
Datum i vreme poziva/dolaska:

Ime/naziv korisnika: _____

Zanimanje/delatnost: _____

Kontakt: _____

Kako je korisnik saznao za postupak medijacije?

Da li je korisnik prvi put u ovom postupku? ДА НЕ

Da li su povodom istog predmeta već vođeni pregovori?

Da li se povodom istog predmeta vodi neki drugi postupak? ДА НЕ

Kontakt punomoćnika:

Priroda spora:

1) porodični	6) potrošački
2) imovinski	7) privredni
3) vršnjački	8) diskriminacija
4) komšijski	9) upravni
5) radni	10) ostalo _____

Osnovne informacije o drugoj strani:

Opis spora (ukratko):

Ishod prvog razgovora:

1) Nije za medijaciju/upućen dalje/dat savet

2) Pogodan za medijaciju i kontaktiraće drugu stranu

3) Pogodan za medijaciju, Advokatska komora Čačka će kontaktirati drugu stranu

Follow up – praćenje nakon prvog kontakta:

1. Dopis stranama u sporu

Адвокатска комора Чачка
Др Драгише Мишовића 1/2
32000 Чачак

Поштовани,

Обавештавамо Вас да је у Адвокатској комори Чачка отворен Центар за медијацију.

Медијација (посредовање) је вансудско решавање спора у коме медијатор, као треће, неутрално и непристрасно лице усмерава комуникацију између страна у спору, помаже у преговорима ради постизања заједнички прихватљивог решења спора.

Центар за медијацију помаже грађанима и странкама у поступку како би се упознали са поступком медијације и њеним предностима. Поред пружања ових информација, центар ће помагати грађанима и странкама како би се друга страна у спорном односу позвала да приступи поступку медијације, као и да помогне странама да изаберу личност медијатора.

Овај допис упућен је свим странкама у поступку, те Вас позивамо да се обратите Центру уколико сте заинтересовани да покушате да спор решите у поступку посредовања- медијације, или су Вам потребне друге информације у вези са овим поступком.

Можете нас контактирати на број телефона +381 32 227 142 или путем наше имејл адресе info@advokatskakomorasacak.rs.

Срдачан поздрав,

Центар за медијацију
Адвокатска комора Чачка

SPORAZUM O PRISTUPANJU POSREDOVANJU (MEDIJACIJI)

Dole potpisane ugovorne strane su se sporazumele o pokretanju postupka medijacije radi rešenja spornog odnosa i izjavljuju da razumeju i prihvataju sledeće:

1. Strane u spornom odnosu (Strane) ulaze u postupak medijacije u dobroj veri i spremne da pruže svoj doprinos mirnom rešavanju spora.
2. Strane saglasno biraju _____ iz _____, kao medijatora.
3. Medijator nema ovlašćenje da donosi odluku kojom se spor rešava. Uloga medijatora je da vodi postupak medijacije i pomaže Stranama u pronalaženju prihvatljivog rešenja spora podsticanjem konstruktivne komunikacije i pregovaranja. Odgovornost za donošenje odluke i postizanje sporazuma o rešavanju spora je isključivo na Stranama u spornom odnosu. Nijedna od Strana ne može biti primorana na prihvatanje rešenja koja joj ne odgovaraju.
4. Medijator nije ovlašćen da daje pravne savete. Strane su slobodne da angažuju pravne zastupnike i da se sa njima savetuju u vezi i tokom postupka medijacije.
5. Medijacija je postupak koji je zatvoren za javnost i koji je poverljiv. Medijator je obavezan da sve podatke, predloge i izjave u vezi sa postupkom medijacije čuva kao tajnu, osim ukoliko se Strane nisu drugačije sporazumele. Medijator ne može biti pozivan kao svedok u sudskom, arbitražnom ili drugom postupku u pogledu informacija koje je saznao u vezi sa postupkom medijacije. Izuzetno, medijator je zakonom obavezan da, i bez saglasnosti Strana, otkrije informacije koje je saznao u vezi sa postupkom medijacije u slučaju kada je to neophodno radi zaštite javnog poretka, a posebno radi zaštite najboljeg interesa deteta ili radi sprečavanja nanošenja štete fizičkom ili psihičkom integritetu lica, kao i onda kada je to potrebno radi sprovođenja sporazuma Strana
6. Strane u spornom odnosu su dužne da sve podatke, predloge i izjave u vezi sa postupkom medijacije čuvaju kao tajnu. Strane ne mogu predloge, mišljenja i stavove, koji su tokom postupka medijacije izneti isključivo radi zaključenja sporazuma o rešavanju spora, koristiti kao dokaz u sudskom, arbitražnom ili drugom postupku.
7. Medijator je ovlašćen da obustavi postupak medijacije ukoliko smatra da dalje vođenje postupka nije celishodno. Strane u sporu imaju pravo da u bilo kom trenutku odustanu od daljeg učešća u postupku medijacije ukoliko smatraju da nema mogućnosti postizanja sporazuma.

8. U slučaju postizanja sporazuma o rešavanju spora, medijator će na zahtev Strana pripremiti sporazum koji su Strane postigle u postupku medijacije. Sporazum o rešavanju spora postignut u postupku medijacije predstavlja ugovor koji Strane obavezuje nakon što ga potpišu.
9. Strane su saglasne da troškove medijacije, uključujući i naknadu troškova i honorar medijatora, snose na jednake delove. Ovo ne uključuje troškove zastupanja Strana u postupku medijacije od strane njihovih pravnih zastupnika.

Ime i prezime

Potpis (STRANA 1)

Ime i prezime

Potpis (STRANA 2)

Ime i prezime

Potpis (MEDIJATOR)

Mesto i datum

ПРИПРЕМА МЕДИЈАТОРА ЗА МЕДИЈАЦИЈУ

1. Ко су све учесници у поступку (колико особа долази, да ли ће бити присутни сви релевантни за решавање сукоба / њихови пуномоћници; уколико је страна група- да ли представници групе имају мандат за доношење одлука, да ли ће бити присутни правни заступници, итд.)
2. На који начин је организован простор у којем ће бити организован састанак- распоред седења.
3. Да ли је обезбеђен адекватан простор:
 - довољно места за седење за све стране
 - простор мора да пружа могућност и за одржавање кокуса
 - чекање пред заједнички улазак у просторију у којој ће се одиграти медијација
4. По којим све аспектима може бити присутан дисбаланс моћи страна- како га контролисати
5. Да ли ће медијацију водити један медијатор или пар; уколико се ради у комедијацији, ко из тима чини адекватан пар медијатора за тај случај
6. Договор између комедијатора на који начин ће сарађивати- водити медијацију (да ли ће свако бити надлежан за једну фазу, или ће медијатор водити дијалог са станама а други медијатор водити белешке, итд.)
7. На који начин ће бити вођен процес (заједнички састанак или кокуси, итд.)

PODSETNIK ZA UVODNU REČ MEDIJATORA

1. PREDSTAVLJANJE

- predstavi sebe
- upoznaj se sa stranama u sukobu

2. OBJASNI SUŠTINU POSTUPKA MEDIJACIJE

- neformalan, dobrovoljan, privatn, poverljiv, itd.

3. OBJASNI SVOJU ULOGU MEDIJATORA

- nezavisan
- neutralan
- ne donosi odluku, itd.

4. OBJASNI PRINCIP POVERLJIVOSTI

- kako poverljivost obavezuje medijatora
- kako poverljivost obavezuje strane u sporu i druge učesnike

5. OBJASNI PRINCIP DOBROVOLJNOSTI

- strane mogu odustati od daljeg učešća u medijaciji
- medijator može prekinuti postupak

6. OBJASNI OSNOVNA PRAVILA POSTUPKA

- zajednički i odvojeni razgovori
- posebna pravila
- broj sesija
- vreme trajanja sesija

7. OBJASNI ŠTA ĆE BITI KADA STRANE POSTIGNU SPORAZUM

- ko sastavlja sporazum
- kakva je pravna priroda sporazuma (vansudsko poravnanje/sudsko poravnanje)

8. PITANJA I ODGOVORI

9. POTPISIVANJE SPORAZUMA O PRISTUPANJU MEDIJACIJI

Евалуациони лист за медијаторе

У циљу унапређења спровођења поступка медијације пред Адвокатском комором Чачка, молимо Вас да процените поступак који сте водили. Захваљујемо на сарадњи.

Број предмета: _____

Датум покретања поступка: _____ Датум окончања поступка: _____

Начин окончања поступка:

Кратак опис ситуације која је била повод иницирања поступка:

Током припрема за поступак и контаката са учесницима:

- шта Вам је било од помоћи у мотивисању страна да прихвате поступак медијације ?
- Које сте тешкоће имали и како сте их превазишли?
- Ваше сугестије за унапређење ове фазе поступка:

Поступак посредовања се одвијао на следећи начин:

- 1) заједнички састанци од почетка до краја
- 2) заједнички састанци уз повремено коришћење одвојених разговора
- 3) одвојени састанци од почетка до краја
- 4) почело је одвојеним разговорима, а настављено кроз заједничке састанке
- 5) друго _____

Током поступка посредовања:

- шта можете да истакнете као позитивно у току поступка посредовања ?
- на које сте препреке наилазили и како сте их превазишли ?
- Ваше сугестије за унапређење ове фазе поступка

Да ли сте у било којој фази поступка имали проблема са поштовањем неких од принципа поступка:

- 1) поверљивост
- 2) неутралност и непристрасност
- 3) баланс моћи
- 4) друго _____

Уколико јесте, молимо да наведете више детаља:

Оцените сарадњу са Адвокатском комором Чачка: (1 – лоша, 5- одлична):

1 2 3 4 5

Ваши предлози за унапређење ове сарадње:

Додатни коментари и сугестије:

Broj predmeta: _____

Medijator: _____

EVALUACIONI FORMULAR ZA UČESNIKE

U cilju unapređenja kvaliteta medijacije i prikupljanja statističkih podataka, molimo Vas za nekoliko informacija o procesu medijacije - posredavanja u kojem ste učestvovali.

1. Kako ste saznali za postupak medijacije?

1) od advokata

2) u sudu

3) u opštini

4) putem sredstava informisanja

5) drugim putem: _____

2. Ocenite medijatora i proces medijacije prema sledećim pravilima: od 1-loše do 5-odlično;

Primio sam jasne informacije o tome šta da očekujem u postupku.	1	2	3	4	5
Proces medijacije je jasno objašnjen.	1	2	3	4	5
Imao/la sam dovoljno vremena da kažem šta želim.	1	2	3	4	5
Osećao sam se slobodnim da kažem šta mislim.	1	2	3	4	5
Medijator je sugerisao kako spor treba da bude rešen.	1	2	3	4	5
Mediator mi je pomogao da sagledam različite načine rešenja spora.	1	2	3	4	5
Osetio sam da me druga strana razume bolje nego pre procesa medijacije.	1	2	3	4	5
Razumeo sam drugu stranu i njene interese bolje nego pre procesa medijacije.	1	2	3	4	5
Diskutovali smo o suštinskim pitanjima i razlozima koji su nas doveli u spostupak medijacije.	1	2	3	4	5
Medijator je podjednako postupao prema stranama.	1	2	3	4	5

Osaćao sam pritisak od strane medijatora da postignem sporazum.	1	2	3	4	5
Medijator je bio dobar slušalac.	1	2	3	4	5
Medijator je pomogao u rešavanju spornih pitanja.	1	2	3	4	5
Medijator se odnosio prema učesnicima s poštovanjem.	1	2	3	4	5
Zadovoljan/na sam procesom.	1	2	3	4	5
Zadovoljan/na sam ishodom.	1	2	3	4	5

4. Ko je došao na ideju o mogućem rešenju? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- 1) ja
- 2) protivna strana
- 3) medijator
- 4) advokati
- 5) drugo: _____

5. Medijacija se završila:

- 1) potpunim sporazumom
- 2) delimičnim sporazumom
- 3) bez sporazuma

6. Da li biste ponovo učestvovali u postupku medijacije? Da Ne

Ako je Vaš odgovor NE, Molimo Vas da ga obrazložite:

7. Da li biste preporučili medijaciju drugima? Da Ne

8. Da li imate komentara ili sugestije?

Zahvaljujemo Vam na saradnji!

Датум: _____

Број предмета: _____

ДОПИС

О окончању поступка посредовања-медијације

За: _____

Овим Вас обавештавамо да је Адвокатска комора Чачка затворила Ваш предмет из следећих разлога:

- Предмет је процењен као неподобан за медијацију.
- Друга страна није одговорила или је одбила да учествује у поступку.
- Предмет је затворен према препоруци медијатора.
- Стране су одустале од поступка медијације.
- Једна од страна је одустала од поступка медијације.
- Стране су постигле споразум.
- Стране су постигле делимичан споразум.

Подсетник о поверљивости

Стране се подсећају да је поступак медијације строго поверљив, са чим су се сагласиле потписивањем Споразума о приступању медијацији. Стране су у обавези да чувају тајност поступка и свих података сазнатих током трајања поступка медијације.

Руководилац предмета
Центар за медијацију
Адвокатска комора Чачка

BR: _____

DATUM: _____

OMOT PREDMETA

Ime i prezime korisnika: _____	Ime i prezime korisnika: _____
Adresa: _____	Adresa: _____
E-mail: _____	E-mail: _____
Telefon: _____	Telefon: _____
Punomoćnik/zastupnik: _____ _____	Punomoćnik/zastupnik: _____ _____

Rukovodilac predmeta	Medijator
Ime i prezime: _____ _____	Ime i prezime: _____ _____
Kontakt: _____ _____	Kontakt: _____ _____

Kratak opis radnji pripreme za medijaciju/Dokumenti primljeni od korisnika:

- 1) _____

- 2) _____

- 3) _____

- 4) _____

Podaci o održanoj medijaciji:

Mesto održavanja medijacije (grad, opština): _____

Datum iniciranja medijacije: _____ Datum okončanja medijacije: _____

Broj strana koje su učestvovalе u medijaciji: _____

Da li su strane imale punomoćnike, advokate, zakonske zastupnike, ili su samostalno učestvovalе u medijaciji?

Postupak medijacije odvijao se na sledeći način:

5) zajednički sastanci od početka do kraja _____

6) zajednički sastanci uz povremeno korišćenje odvojenih razgovora _____

7) odvojeni sastanci od početka do kraja _____

8) počelo je odvojenim razgovorima, a nastavljeno kroz zajedničke sastanke

9) ostalo _____

Ukupan broj medijacijskih sastanaka: _____

II PROGRAMI OBUKA SPROVEDENIH U OKVIRU PROJEKTA

Kingdom of the Netherlands

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

Partneri za demokratske promene Srbija
u saradnji sa
Pravosudnom akademijom
uz podršku
Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji

organizuju seminar na temu

POSREDOVANJE (MEDIJACIJA) u PRAVOSUĐU **- selekcija i upućivanje sudskih predmeta na medijaciju -**

koja će se održati u sredu **1. juna 2016. godine, od 14:00 - 16:00**
u prostorijama Pravosudne akademije u Beogradu, Terazije 41
(sala u prizemlju)

Seminar je deo projekta „Podrška primeni medijacije u pravosuđu”, podržanog od strane Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji koji Partneri Srbija sprovode uz aktivno učešće Pravosudne akademije, Vrhovnog kasacionog suda, Ministarstva pravde, Advokatske komore Srbije i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS).

Ovaj interaktivni seminar, namenjen je sudijama i sudijskim pomoćnicima građanskih odeljenja sudova u Beogradu i ima za cilj upoznavanje učesnika sa praktičnim i procesnim aspektima primene novog Zakona o posredovanju u rešavanju sporova u građanskim postupcima, kao i unapređenje veština za selekciju i upućivanje pogodnih predmeta na medijaciju. Seminar između ostalog uključuje sledeće teme:

- Pravni okvir za primenu medijacije (posredovanja) u Srbiji
- Odnos medijacije i sudskog postupka
- Kriterijumi za selekciju pogodnih predmeta i upućivanje na medijaciju
- Korišćenje postojećih kapaciteta sudova za pružanje usluga medijacije (sudije kao medijatori)
- Pristupačnost medijacije i dostupnost medijatora građanima

Iako je medijacija u naš pravni sistem uvedena još 2005. godine, novim Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova koji se u Srbiji primenjuje od 1. januara 2015.g, predviđeno je da se čitav niz sporova može rešavati putem medijacije, uključujući i sporove u oblasti privrede, radnih odnosa, zlostavljanja na radu, diskriminacije, porodičnih i imovinskih odnosa, naknade šteta, itd. Novim Zakonom uvedene su značajne novine i podsticaji za medijaciju, a predviđeno je i vođenje Registra posrednika - medijatora, koji moraju imati dozvolu za rad izdatu od strane Ministarstva pravde. Osim toga, Ministarstvo pravde je najavilo da će u primeni akcionog plana za Poglavlje 23 u procesu pregovora za pristupanje Evropskoj uniji velika pažnja biti posvećena unapređenju efikasnosti pravosuđa i smanjenju broja zaostalih sudskih predmeta. 1. januara ove godine na snagu je stupio i Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

Seminar vode Ljubica Milutinović, sudija Vrhovnog kasacionog suda, i Blažo Nedić, advokat, regionalni medijator Svetske banke i predsednik Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS).

Molimo Vas da svoje učešće potvrdite najkasnije do 27. maja, 2016. godine, na office@partners-serbia.org, ili putem telefona 011 3231 551.

Kingdom of the Netherlands

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

Partneri za demokratske promene Srbija
u saradnji sa
Pravosudnom akademijom
uz podršku
Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji

organizuju obuku na temu

POSREDOVANJE (MEDIJACIJA) u PRAVOSUĐU
-rukovođenje sudskim predmetima u medijaciji -

koja će se održati **14. i 15. juna 2016. godine, od 10h**
u prostorijama Pravosudne akademije u Beogradu, Terazije 41
(sala u prizemlju)

Obuka je deo projekta „Podrška primeni medijacije u pravosuđu”, koji ima za cilj doprinos povećanju efikasnosti pravosuđa kroz rešavanje postojećih i smanjenje priliva novih predmeta putem efikasnijeg korišćenja medijacije za vansudsko rešavanje sporova pre i nakon pokrenutog sudskog postupka, a koji je podržan od strane Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji koji Partneri Srbija sprovode uz aktivno učešće Pravosudne akademije, Vrhovnog kasacionog suda, Ministarstva pravde, Advokatske komore Srbije i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS).

Iako je medijacija u naš pravni sistem uvedena još 2005. godine, novim Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova koji se u Srbiji primenjuje od 1. januara 2015.g, predviđeno je da se čitav niz sporova može rešavati putem medijacije, uključujući i sporove u oblasti privrede, radnih odnosa, zlostavljanja na radu, diskriminacije, porodičnih i imovinskih odnosa, naknade šteta, itd. Novim Zakonom uvedene su značajne novine i podsticaji za medijaciju, a predviđeno je i vođenje Registra posrednika - medijatora, koji moraju imati dozvolu za rad izdatu od strane Ministarstva pravde. Osim toga, Ministarstvo pravde je najavilo da će u primeni akcionog plana za Poglavlje 23 u procesu pregovora za pristupanje Evropskoj uniji velika pažnja biti posvećena unapređenju efikasnosti pravosuđa i smanjenju broja zaostalih sudskih predmeta. 1. januara ove godine na snagu je stupio i Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

Obuka je namenjena sudijskim pomoćnicima i saradnicima da, pored svojih redovnih zaduženja, budu osposobljeni i da strankama pružaju svu potrebnu organizacionu i tehničku podršku radi upućivanja i korišćenja medijacije, kao i upoznavanje učesnika sa praktičnim i procesnim aspektima primene novog Zakona o posredovanju u rešavanju sporova u građanskim postupcima, uspostavljanje sistema za upravljanje sudskim predmetima koji su upućeni na medijaciju (mediation case-management), kao i upoznavanje učesnika sa veštinama komunikacije i promocije medijacije. Seminar između ostalog uključuje sledeće teme:

- Pravni okvir za primenu medijacije (posredovanja) u Srbiji
- Odnos medijacije i sudskog postupka
- Kriterijumi za selekciju pogodnih predmeta i upućivanje na medijaciju
- Korišćenje postojećih kapaciteta sudova za pružanje usluga medijacije (sudije kao medijatori)
- Pristupačnost medijacije i dostupnost medijatora građanima
- Veštine komunikacije
- Veštine promocije medijacije

Obuku vode Mirjana Golubović rukovodilac sektora za krivično pravo Pravosudne akademije, Dragana Ćuk Milankov, psiholog, predsednica Centra za alternativno rešavanje sukoba; Nebojša Đuričić, sudija Drugog osnovnog suda i Blažo Nedić, advokat, regionalni medijator Svetske banke i predsednik Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS);

POSREDOVANJE (MEDIJACIJA) u PRAVOSUĐU - upućivanje sudskih predmeta na medijaciju -

14-15. jun 2016. Beograd

DAN I

Vreme	TEME: Alternativno rešavanje sporova Veštine komunikacije Motivisanje strana da pristupe postupku medijacije
13:00-14:30	Otvaranje/Predstavljanje trenera i učesnika/ Predstavljanje programa Alternativno rešavanje sporova – pojam i vrste Pravni okvir za primenu medijacije u Srbiji
14:30-15:00	Pauza za ručak
15:00-16:30	Veštine komunikacije elementi konstruktivne komunikacije tehnike aktivnog slušanja
16:30-16:45	Pauza
16:45-18:00	Primena veština komunikacije u cilju obezbeđivanja uslova za sprovođenje postupka medijacije <ul style="list-style-type: none">• prvi kontakt sa stranama• motivisanje strana• prevazilaženje prepreka u komunikaciji

DAN II

Vreme	TEMA: Veština promocije postupka medijacije u sudovima Pravni okvir za upućivanje predmeta na medijaciju Upravljanje predmetima upućenim na medijaciju
09:00-10:30	Veština promocije postupka medijacije u sudovima i profesionalno vođenje sudskih službi/odeljenja za promociju medijacije
10:30-10:45	Pauza
10:45-12:15	Pravni okvir, medijacije u parničnom i drugim sudskim postupcima, pravni okvir za upućivanje predmeta na medijaciju
12:15-13:00	Pauza za ručak
13:00-14:15	Upravljanje predmetima upućenim na posredovanje - medijaciju
14:15-14:30	Pauza
14:30-16:00	Praktična vežba
16:00-16:30	Evaluacija i zatvaranje seminara

Kingdom of the Netherlands

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

Partneri za demokratske promene Srbija
uz podršku
Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji
organizuju

OSNOVNU OBUKU ZA POSREDNIKE – MEDIJATORE **koja će se održati od 12. do 16. jula 2016. godine u Kraljevu**

Obuka je deo projekta „Podrška primeni medijacije u pravosuđu”, koji ima za cilj doprinos povećanju efikasnosti pravosuđa kroz rešavanje postojećih i smanjenje priliva novih predmeta putem efikasnijeg korišćenja medijacije za vansudsko rešavanje sporova, a koji je podržan od strane Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji, i koji Partneri Srbija sprovode uz učešće Pravosudne akademije, Vrhovnog kasacionog suda, Ministarstva pravde, Advokatske komore Srbije i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS).

Iako je medijacija u naš pravni sistem uvedena još 2005. godine, novim Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova koji se u Srbiji primenjuje od 1. januara 2015.g, predviđeno je da se čitav niz sporova može rešavati putem medijacije, uključujući i sporove u oblasti privrede, radnih odnosa, zlostavljanja na radu, diskriminacije, porodičnih i imovinskih odnosa, naknade šteta, itd. Novim Zakonom uvedene su značajne novine i podsticaji za medijaciju, a predviđeno je i vođenje Registra posrednika - medijatora, koji moraju imati dozvolu za rad izdatu od strane Ministarstva pravde. Osim toga, Ministarstvo pravde je najavilo da će u primeni akcionog plana za Poglavlje 23 u procesu pregovora za pristupanje Evropskoj uniji velika pažnja biti posvećena unapređenju efikasnosti pravosuđa i smanjenju broja zaostalih sudskih predmeta. 1. januara ove godine na snagu je stupio i Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

Cilj ove obuke je sticanje znanja i veština za obavljanje poslova posredovanja – medijacije u rešavanju sporova, unapređenje veština komunikacije i pregovaranja, upravljanja i rukovođenja, prevencija i rešavanje sukoba u svakodnevnom radu.

Ova obuka akreditovana je Rešenjem Ministarstva pravde Republike Srbije, organizuje se u skladu sa **Pravilnikom o programu obuke za posrednika** („Službeni gla-

snik RS“, br. 146/14) i predstavlja jedan od uslova za dobijanje Dozvole za posredovanje i sticanje prava na upis u Registar posrednika pri Ministarstvu pravde RS.

Obuka je namenjena sudijama, sudijskim pomoćnicima i saradnicima, kao i advokatima sa područja AK Čačak.

Učešće na obuci je besplatno i moguće je samo po pozivu, u okviru Projekta koji sprovode Partneri Srbija.

Učesnici snose svoje troškove transporta.

Prema Pravilniku o programu obuke za posrednika obuka traje 5 dana i između ostalog uključuje i sledeće teme:

- Pojam i vrste tehnika alternativnog rešavanja sporova
- Pravni okvir za primenu posredovanja – medijacije (nacionalni i međunarodni propisi)
- Razumevanje konflikta, pristupi konfliktu i analiza konflikta
- Veštine komunikacije
- Pojam, načela i stilovi posredovanja – medijacije
- Priprema za medijaciju, faze medijacije i uloga medijatora
- Postupak posredovanja, saradnja sa advokatima i učešće trećih lica
- Veštine pregovaranja, prevazilaženje blokada, zaključenje sporazuma
- “Best practices“ medijatora iz SAD i Evrope, praktični primeri, vežbe i simulacije
- Standardi ponašanja medijatora i etička pitanja

PREDAVAČI:

- **Dragana Ćuk Milankov**, psiholog, medijatorica, Centar za alternativno rešavanje sukoba
- **dr Jelena Arsić**, medijatorica, Pravni fakultet Univerziteta Union
- **Blažo Nedić**, advokat, regionalni medijator Svetske banke, Predsednik Nacionalnog udruženja medijatora Srbije.

Obaveštavamo sve učesnike da je radi izdavanja Uverenja o završenoj obuci, prisustvo svim danima i sesijama obuke **OBAVEZNO**. Stoga, a zbog ograničenog broja mesta, molimo sve pozvane kandidate da najkasnije do petka, 24. juna 2016. godine potvrde svoje učešće na obuci.

Zbog velikog interesovanja za ovu obuku molimo Vas da nas bez odlaganja obavestite **UKOLIKO NISTE U MOGUĆNOSTI** da prisustvujete obuci, kako bismo bili u prilici da slobodno mesto ponudimo drugom kandidatu.

Nakon prijavljivanja dobićete informaciju o programu, satnici i mestu održavanja obuke, kao i sve ostale neophodne detalje u vezi sa obukom.

**PRIJAVLJIVANJE SE VRŠI POPUNJAVANJEM FORMULARA U PRILOGU I
SLANJEM NA EMAIL ADRESU:**

office@partners-serbia.org ili office@nums.rs

Sve dodatne informacije možete dobiti putem telefona 011/3231-551 i 3231-552

OSNOVNA OBUKA ZA POSREDNIKE – MEDIJATORE

Kraljevo, 12 - 16. jul 2016. godine

DAN I

Vreme	TEME: Alternativno rešavanje sporova; Pravni okvir za posredovanje (medijaciju); Veštine komunikacije
12:30-13:00	Registracija učesnika
13:00-14:30	Otvaranje/Predstavljanje trenera i učesnika/ Predstavljanje programa Alternativno rešavanje sporova – pojam i vrste Pojam i istorijski razvoj medijacije
14:30-15:00	Pauza – Kafa i osveženje
15:00-16:30	Zakon o posredovanju u rešavanju sporova i uporednopravna rešenja Načela posredovanja (medijacije) i karakteristike postupka
16:30-17:00	Pauza – Kafa i osveženje
17:00-18:30	Posrednik (medijator) – uslovi, sklonosti i veštine za bavljenje posredovanjem Uvod u veštine komunikacije; Elementi uspešne komunikacije

DAN II

Vreme	TEME: Veštine komunikacije; Upravljanje sukobima
10:00-11:30	Uspostavljanje odnosa poverenja i saradnje sa stranama, veštine slušanja, postavljanja pitanja i prikupljanja informacija (tehnike aktivnog slušanja)
11:30-12:00	Pauza – Kafa i osveženje
12:00-13:30	Dvojna priroda konflikta, pristupi konfliktima i njihovi ishodi
13:30-14:30	Pauza – Kafa i osveženje
14:30-16:00	Veština identifikovanja problema i interesa strana; Identifikacija tačke konflikta i razloga za prekid komunikacije strana (tehnika analize sukoba)

DAN III

Vreme	TEME: Veštine pregovaranja; priprema za posredovanje (medijaciju)
10:00-11:30	Veštine pregovaranja Pregovaranje: praktična vežba
11:30-12:00	Pauza – Kafa i osveženje
12:00-13:30	Posredovanje (medijacija) – video prikaz Analiza slučaja - strategije za zajedničke i odvojene sesije

13:30-14:30	Pauza – Kafa i osveženje
14:30-16:00	Izbori podobnih slučajeva i upućivanje na posredovanje (medijaciju) Priprema za posredovanje (medijaciju) – izbor medijatora, priprema medijatora, priprema advokata i klijenata, obezbeđivanje neophodnih uslova za početak postupka posredovanja (medijacije)

DAN IV

Vreme	Postupak posredovanja (medijacije) kroz faze
10:00-11:30	Započinjanje posredovanja (medijacije), uvodno izlaganje medijatora, dogovor o pravilima postupka i ponašanja; Sporazum o pristupanju posredovanju; Prva izlaganja strana (uvodne izjave strana u postupku).
11:30-12:30	Pauza – Kafa i osveženje
12:30-13:30	Redefinicija problema, razvijanje procesa pregovaranja, razmatranje opcija i potencijalnih rešenja, procena opcija i izbor rešenja.
13:30-14:00	Pauza – Kafa i osveženje
14:00-16:00	Okončanje postupka (sporazum ili obustava); Pravna priroda sporazuma; Postupak posredovanja (medijacije) kroz faze: praktična vežba.

DAN V

Vreme	Posredovanje (medijacija) - praktične vežbe; Etička pitanja
10:00-12:00	Praktična vežba
12:00-12:30	Pauza – Kafa i osveženje
12:30-14:30	Praktična vežba
14:30-15:00	Pauza – Kafa i osveženje
15:00-16:00	Praktična vežba Etička pitanja u posredovanju (medijaciji)
16:00	Dodela sertifikata i zatvaranje seminara

Kingdom of the Netherlands

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

Partneri za demokratske promene Srbija
u saradnji sa
Advokatskom akademijom Advokatske komore Srbije
uz podršku
Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji

organizuju radionicu

MEDIJACIJA i ADVOKATURA
- uloga advokata u medijaciji -

koja će se održati **16. maja 2016. godine, od 17:00 - 19:00**
u prostorijama Advokatske akademije u Beogradu, Dečanska 13, VI sprat

Radionica je deo projekta „Podrška primeni medijacije u pravosuđu”, podržanog od strane Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji koji Partneri Srbija sprovode uz aktivno učešće advokature, sudstva, Pravosudne akademije, Visokog saveta Sudstva, Ministarstva pravde, Advokatske komore Srbije, i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS).

Ova interaktivna radionica, koja ima za cilj upoznavanje advokata i advokatskih pripravnika sa osnovnim načelima i pravnim okvirom za primenu medijacije u Srbiji, kao i sa ulogom advokata u medijaciji i uticajem medijacije na advokatsku praksu, obradiće između ostalog i sledeće teme:

- pojam i osnovna načela medijacije
- pravni okvir za primenu medijacije (posredovanja) u Srbiji
- odnos medijacije i sudskog postupka
- uloga medijatora
- uloga advokata kao punomoćnika u postupku medijacije
- odnos medijacije i advokature

Poslednjih godina u svetu, a sve više i u našem regionu, medijacija postaje prvi izbor korporacija, privrednih društava, preduzetnika i građana u rešavanju sporova, dok se u sferi privrede i do 90% sukoba uspešno rešava van suda. Iako je medijacija u naš

pravni sistem uvedena još 2005. godine, novim Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova koji se u Srbiji primenjuje od 1. januara 2015.g, predviđeno je da se čitav niz sporova može rešavati putem medijacije, uključujući i sporove u oblasti privrede, radnih odnosa, zlostavljanja na radu, diskriminacije, porodičnih i imovinskih odnosa, naknade šteta, itd. Novim Zakonom uvedene su značajne novine i podsticaji za medijaciju, a predviđeno je i vođenje Registra posrednika - medijatora, koji moraju imati dozvolu za rad izdatu od strane Ministarstva pravde. Osim toga, Ministarstvo pravde je najavilo da će u primeni akcionog plana za Poglavlje 23 u procesu pregovora za pristupanje Evropskoj uniji velika pažnja biti posvećena unapređenju efikasnosti pravosuđa i smanjenju broja zaostalih sudskih predmeta. 1. januara ove godine na snagu je stupio i Zakon o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku.

Radionicu vodi Blažo Nedić, advokat, regionalni medijator Svetske banke i predsednik NUMS-a.

S obzirom da je broj mesta za učešće na seminaru ograničen, molimo Vas da svoje učešće potvrdite najkasnije do 13. maja 2016. godine na office@partners-serbia.org, ili putem telefona 011 3231 551.

Kingdom of the Netherlands

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

Partneri za demokratske promene Srbija
u saradnji sa
Advokatskom akademijom Advokatske komore Srbije
uz podršku
Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji

organizuju obuku na temu

MEDIJACIJA i ADVOKATURA –ZASTUPANJE KLIJENATA U MEDIJACIJI

koja će se održati **31. marta - 1. aprila 2017. sa početkom u 14:00**
u prostorijama Advokatske akademije u Beogradu, Dečanska 13, VI sprat

Poslednjih godina u svetu, a sve više i u našem regionu, medijacija postaje prvi izbor korporacija, privrednih društava, preduzetnika i građana u rešavanju sporova, dok se u sferi privrede i do 90% sukoba uspešno rešava van suda. Iako je medijacija u naš pravni sistem uvedena još 2005. godine, novim Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova koji se u Srbiji primenjuje od 1. januara 2015. godine predviđeno je da se čitav niz sporova može rešavati putem medijacije, uključujući i sporove u oblasti privrede, radnih odnosa, zlostavljanja na radu, diskriminacije, porodičnih i imovinskih odnosa, naknade šteta, itd. Novim Zakonom uvedene su značajne novine i podsticaji za medijaciju, a predviđeno je i vođenje Registra posrednika - medijatora, koji moraju imati dozvolu za rad izdatu od strane Ministarstva pravde. Osim toga, Ministarstvo pravde je najavilo da će u primeni akcionog plana za Poglavlje 23 u procesu pregovora za pristupanje Evropskoj uniji velika pažnja biti posvećena unapređenju efikasnosti pravosuđa i smanjenju broja zaostalih sudskih predmeta.

Obuka je deo projekta „Podrška primeni medijacije u pravosuđu”, podržanog od strane Ambasade Kraljevine Holandije u Srbiji koji Partneri Srbija sprovode uz aktivno učešće advokature, Vrhovnog kasacionog suda, Ministarstva pravde, Advokatske komore Srbije, Pravosudne akademije i Nacionalnog udruženja medijatora Srbije (NUMS).

Ova dvodnevna obuka namenjena je advokatima i advokatskim pripravnicima koji se mogu naći u ulozi zastupnika svojih klijenata, pravnih i fizičkih lica, u postupcima medijacije i ima za cilj unapređenje veština advokata za efikasno zastupanje svojih klijenata u procesima vansudskog rešavanja sporova. Obuka između ostalog uključuje sledeće teme:

- Alternativno rešavanje sporova – pojam i vrste
- Pravni okvir za primenu medijacije (posredovanja) u Srbiji
- Odnos medijacije i sudskog postupka
- Veštine komunikacije, tehnike aktivnog slušanja, osnove pregovaranja
- Selekcija predmeta pogodnih za medijaciju i izbor medijatora
- Priprema advokata i klijenta za medijaciju
- Sporazum o pristupanju medijaciji, pravne posledice
- Strategije zastupanja, uloga advokata u medijaciji
- Faze medijacije, saradnja sa medijatorom, pre, tokom i posle procesa medijacije
- Pravna priroda sporazuma postignut u procesu medijacije

Obuku vode **Dragana Ćuk Milankov**, psiholog, medijatorka i **Blažo Nedić**, advokat, regionalni medijator Svetske banke i predsednik NUMS-a.

Obuka je besplatna, a na kraju obuke učesnicima će biti dodeljeni sertifikati.

S obzirom da je broj mesta za učešće na obuci ograničen, molimo Vas da svoje učešće potvrdite na office@partners-serbia.org ili putem telefona 011 3231 551 najkasnije do 24. marta 2017. godine.

ZASTUPANJE KLIJENATA U MEDIJACIJI

Beograd, 31. mart – 1. april 2017. godine

DAN I

Vreme	TEME: Alternativno rešavanje sporova Veštine komunikacije i upravljanje sukobima
13:30-14:00	Registracija učesnika
14:00-15:30	Otvaranje/ Predstavljanje projekta/ Predstavljanje trenera i učesnika/ Predstavljanje programa obuke Alternativno rešavanje sporova – pojam i vrste Pravni okvir za primenu medijacije u Srbiji
15:30-16:00	Pauza
16:00-17:30	Veštine komunikacije i njihova uloga u konstruktivnom rešavanju sukoba u procesu medijacije <ul style="list-style-type: none">• prepoznavanje potreba• identifikacija interesa• analiza i upravljanje sukobima
17:30-17:45	Pauza
17:45-19:00	Tehnike aktivnog slušanja <ul style="list-style-type: none">• postavljanje pitanja• sumiranje• parafraziranje• slušanje sa empatijom Osnove pregovaranja

DAN II

Vreme	TEMA: Zastupanje klijenata u postupku medijacije
10:00-11:30	Uloga advokata u medijaciji Pripreme za medijaciju <ul style="list-style-type: none">• procena da li je predmet pogodan za medijaciju• izbor medijatora• sporazum o pristupanju medijaciji• priprema klijenta i advokata za postupak medijacije
11:30-11:45	Pauza

11:45-13:15	Faze u postupku medijacije Zastupanje klijenata u postupku medijacije <ul style="list-style-type: none">• uvodna reč• strategije za zajednicke i odvojene sesije• saradnja sa medijatorom Okončanje medijacije <ul style="list-style-type: none">• obustava ili sporazum• izvršenje• honorari i troškovi
13:15-13:45	Pauza
13:45-15:15	Praktična vežba - zastupanje klijenata u medijaciji
15:15-15:30	Zatvaranje obuke i evaluacija

III PROMO MATERIJALI KREIRANI U OKVIRU PROJEKTA

Други основни суд у Београду

Опште информације

Надлежност:
Други основни суд у Београду је суд опште надлежности за територију општина: Вождовац, Гроцка, Чукарица и Раковица

Седиште суда:
Катанићева бр. 15

Рачун депозита:
840-427802-32

Рачун судских такси:
840-30616845-57

Служба за подршку медијацији:
Кабинет 10, II спрат

Број телефона:
062/237 785

Радно време службе:
9:00 – 15:00

Радно време суда:
7:30 – 15:30

**САМО
РАЗГОВОР
НУДИ
ДОГОВОР!!!**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРУГИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ

МЕДИЈАЦИЈА

**ПОСРЕДОВАЊЕ
У РЕШАВАЊУ СПОРОВА**

Служба за подршку медијацији
Катанићева бр.15

Контакт телефон: 062/237 785
Е-пошта: drugiosnovnisud.medijacija@gmail.com

Уколико желите да спор или сукоб решите на **бржи и ефикаснији** начин, уз **мање неизвесности** и **уштеду времена и новца** уз унапређење комуникације и међусобних односа,

ПОЗОВИТЕ НАС!

Kingdom of the Netherlands

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРУГИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ

PARTNERI
У ПУКОМ СУДУ
SRBIJA

■ ШТА ЈЕ МЕДИЈАЦИЈА?

Медијација (посредовање) је поступак мирног, вансудског решавања спора у коме медијатор (посредник), као треће, неутрално и непристрасно лице усмерава комуникацију између страна у спору, помаже у преговорима ради постигања заједнички прихватљивог решења спора.

■ КАДА СЕ МОЖЕ ПОКРЕНУТИ ПОСТУПАК МЕДИЈАЦИЈЕ?

Медијација се може покренути пре или у току судског поступка, као и у току поступка по правним лековима и све до окончања извршног поступка.

■ У КОЈИМ СЛУЧАЈЕВИМА ЈЕ ПОГОДНА (МОГУЋА) МЕДИЈАЦИЈА?

У грађанским, породичним, привредним, управним, кривичним (по приватној тужби), имовинским, радним (мобинг), потрошачким, медијским, комуналним, комушијским, споровима у области дискриминације и др.

■ КАКО ДО МЕДИЈАЦИЈЕ?

Лакно – обраћањем нашој Служби која даје информације, препоруке да ли је случај погодан за медијацију и упућује на лиценцираног медијатора. Медијатор се може изабрати са листе суда, регистра Министарства правде, Националног удружења медијатора (НУМС) и Центра за мирно решавање спорова ГО Вождовац.

■ ЗАШТО МЕДИЈАЦИЈА?

ДОВОРЉИВОСТ И ЈЕДНАКОСТ

Стране у сукобу добровољно улазе у медијацију, заједнички бирају медијатора и самостално одлучују о закључењу и садржини споразума.

ТРОШКОВИ

Медијација може бити бесплатна, а у сваком случају трошкови медијације су далеко нижи у односу на судски поступак.

БРЗИНА

Поступак медијације је хитан и најчешће се окончава у року од 30-60 дана. Далеко је ефикаснији од судског поступка и учесници у њему потпуно сами контролишу ток и исход поступка.

ПОВЕРЉИВОСТ

Све информације, предлози и документи везани за медијацију су поверљиви. Медијатори и учесници их не смеју саопштити трећим лицима.

ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ОДНОСА

Медијатор помаже странама у сукобу да успоставе и побољшају поремећене односе, као и да наставе прекинуто сарадњу.

■ КО ЈЕ МЕДИЈАТОР?

Медијатор је трећа неутрална страна која странама у спору помаже да успоставе комуникацију и пронађу заједничко прихватљиво решење. Медијатор је непристрасан и има једнак третман према свим странама у спору.

Медијатор помаже учесницима да сагледају своје позиције и интересе, помаже да се успостави и води дијалог између страна.

Медијатор нема право да доноси одлуку, нити да намеће могућа решења.

Медијатор мора у потпуности да поштује поверљивост поступка, те му је забрањено да преноси ток медијације, као и своје мишљење ван поступка медијације, а посебно поступајућем судији или надлежном органу.

СПОРАЗУМ ПОСТИГНУТ У МЕДИЈАЦИЈИ МОЖЕ ИМАТИ СНАГУ ИЗВРШНЕ ИСПРАВЕ АКО СЕ СТРАНЕ ТАКО ДОТОВОРЕ.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРУГИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ

СЛУЖБА ЗА ПОДРШКУ МЕДИЈАЦИЈИ

ПОСРЕДОВАЊЕ У РЕШАВАЊУ СПОРОВА

РЕШИТЕ СПОР

на **бржи** и
ефикаснији
начин

уз **мање**
неизвесности

уз **уштеду**
времена и
новца

ПОЗОВИТЕ НАС!

Контакт телефон: 062/237 785
e-mail: drugiosnovnisud.medijacija@gmail.com
Кабинет 10, II спрат

Kingdom of the Netherlands

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДРУГИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

ADVOKATSKA KOMORA ČAČAK

Advokatska komora Čačka osnovana je 1972. godine sa ciljem da svojim radom zaštiti i unapredi profesionalni, društveni, ekonomski i statusni položaj advokata na području ove komore.

Advokatska komora Čačka pokriva teritoriju viših sudova u Čačku, Krajevu, Kruševcu, Užicu i Novom Pazaru, kao i teritoriju 14 osnovnih i 3 privredna suda.

Danas AK Čačak okuplja više od 710 advokata, 37 redovnih advokatskih pripravnika i 223 advokatska pripravnik-volontera.

CENTAR ZA MEDIJACIJU

Centar za medijaciju osnovan je pri Advokatskoj komori Čačka radi pružanja usluga medijacije u rešavanju sporova. U Centru možete dobiti informacije o postupku medijacije, procenu da li je Vaš spor pogodan za medijaciju, kao i izabrati licenciranog medijatora sa liste Advokatske komore Čačka.

Ukoliko želite da spor ili sukob rešite na **brži i efikasniji način, uz manje neizvesnosti i uštedu vremena** i novca uz **unapređenje** komunikacije i međusobnih odnosa

ili imate dodatnih pitanja u vezi sa medijacijom,

POZOVITE NAS!

ADVOKATSKA KOMORA ČAČAK

Dragiše Mišević 1/2, Čačak,
Tel: 032/227 142
E-mail: sekretar@advokatskakomoracacak.rs
Web: www.advokatskakomoracacak.rs

Kingdom of the Netherlands

ADVOKATNI
SRBIJA

ADVOKATSKA KOMORA ČAČKA

CENTAR ZA
MEDIJACIJU

ŠTA JE MEDIJACIJA

Medijacija je proces mirnog, vansudskog rešavanja sporova u kome medijator, kao treće, neutralno i nepristrasno lice, pomaže stranama u sukobu da putem pregovora dođu do zajednički prihvatljivog rešenja spora.

Medijaciju je moguće pokrenuti pre ili u toku sudskog ili bilo kog drugog formalnog postupka rešavanja sporova, kao i u postupku po žalbi i prinudnog izvršenja.

Medijacija u svetu sve više postaje primarni metod rešavanja sporova, pre svega zbog svoje fleksibilnosti, poverljivosti, brzine i pristupačnosti, a najviše zbog toga što, u skladu sa načelom dobrovoljnosti, pravo odlučivanja i kontrolu nad ishodom spora vraća stranama u sukobu.

ULOGA MEDIJATORA

Medijator nema ulogu arbitra i ne sme stranama namećati rešenje, već korišćenjem posebnih tehnika i veština, pomaže u pregovorima koji imaju za cilj postizanje sporazuma.

KO MOŽE BITI MEDIJATOR

Medijatori mogu biti različitih profesija: pravnici, ekonomisti, inženjери, psiholozi, pedagozi, nastavnici, profesori, lekari, kao i drugi koji imaju završenu osnovnu obuku za posrednike i ispunjavaju ostale uslove propisane Zakonom o posredovanju u rešavanju sporova.

ZAŠTO MEDIJACIJA?

DOBROVOLJNOST I JEDNAKOST

Strane u sukobu dobrovoljno ulaze u medijaciju, zajednički biraju medijatora i samostalno odlučuju o zaključenju i sadržini sporazuma.

TROŠKOVI

Troškovi medijacije su daleko niži u odnosu na sudski postupak, a medijacija u pojedinim slučajevima može biti i besplatna.

BRZINA

Postupak medijacije je hitan i najčešće se okončava u roku od 30-60 dana. Daleko je efikasniji od sudskog postupka i učesnici u njemu potpuno sami kontrolišu tok i ishod postupka.

POVERLJIVOST

Sve informacije, predlozi i dokumenti vezani za medijaciju su poverljivi. Medijatori i učesnici ih ne smeju saopštiti trećim licima.

OČUVANJE I UNAPREĐENJE ODNOSA

Medijator pomaže stranama u sukobu da uspostave i poboljšaju poremećene odnose, kao i da nastave prekinutu saradnju.

Medijacija je pogodna za rešavanje različitih vrsta sporova:

- građanskih
- porodičnih
- privrednih
- upravnih
- krivičnih (po privatnoj tužbi)
- imovinskih
- radnih (mobing)
- potrošačkih
- medijskih
- komunalnih
- komšijskih
- sporova u oblasti diskriminacije
- i drugih

Korisnici medijacije su:

- građani
- zaposleni i poslodavci
- sindikati
- profesionalna udruženja
- privredna društva
- osiguravajuća društva
- finansijske institucije
- državni organi i lokalne samouprave
- javna preduzeća
- organizacije civilnog društva
- mediji
- advokati
- javni izvršitelji
- stečajni upravnici
- i drugi

ADVOKATSKA KOMORA ČAČKA

CENTAR ZA MEDIJACIJU

REŠITE SPOR

na **brži** i
efikasniji
način

uz **manje**
neizvesnosti

uz **uštedu**
vremena i
novca

POZOVITE NAS!

ADVOKATSKA KOMORA ČAČAK

Dragiše Mišović 1/2, Čačak,

Tel: 032/227 142

E-mail: sekretar@advokatskakomoracacak.rs

Web: www.advokatskakomoracacak.rs

Kingdom of the Netherlands

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

Основни суд и Виши суд у Чачку

Опште информације

Надлежност:

Основни суд у Чачку је суд опште надлежности за територију града Чачка.

Виши суд у Чачку је суд опште надлежности и месно је надлежан за подручје Основног суда у Горњем Милановцу, Основног суда у Ивањици и Основног суда у Чачку.

Седиште суда:

Основни суд у Чачку - Цара Душана бр. 8/1
Виши суд у Чачку - Цара Душана бр. 6/1

Служба за подршку медијацији:

Библиотека Вишег суда у Чачку

Број телефона:

032/22 22 42, локал 127

Радно време службе:

9:00 – 15:00

Радно време суда:

7:30 – 15:30

САМО РАЗГОВОР НУДИ ДОГОВОР!!!

Уколико желите да спор или сукоб решите на **бржи и ефикаснији** начин, уз **мање неизвесности** и **уштеду времена и новца** уз унапређење комуникације и међусобних односа,

ПОЗОВИТЕ НАС!

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНИ СУД У ЧАЧКУ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У ЧАЧКУ

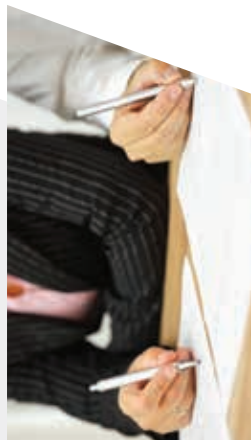
МЕДИЈАЦИЈА

ПОСРЕДОВАЊЕ У РЕШАВАЊУ СПОРОВА

СЛУЖБА ЗА МЕДИЈАЦИЈУ

Цара Душана бр. 6/1, Чачак

Контакт телефон: 032/22 22 42, локал 127
Е-пошта: medijacija.sud.cacak@gmail.com

■ ШТА ЈЕ МЕДИЈАЦИЈА?

Медијација (посредовање) је поступак мирног, вансудског решавања спора у коме медијатор (посредник), као треће, неутрално и непристрасно лице усмерава комуникацију између страна у спору, помаже у преговорима ради постицања заједнички прихватљивог решења спора.

■ КАДА СЕ МОЖЕ ПОКРЕНУТИ ПОСТУПАК МЕДИЈАЦИЈЕ?

Медијација се може покренути пре или у току судског поступка, као и у току поступка по правним лековима и све до окончања извршног поступка.

■ У КОЈИМ СЛУЧАЈЕВИМА ЈЕ ПОГОДНА (МОГУЋА) МЕДИЈАЦИЈА?

У грађанским, породичним, привредним, управним, кривичним (по приватној тужби), имовинским, радним (мобинг), потрошачким, медијским, комуналним, комушијским, споровима у области дискриминације и др.

■ КАКО ДО МЕДИЈАЦИЈЕ?

Лакно – обраћањем нашој служби која даје информације, проценује да ли је случај погодан за медијацију и упућује на лиценцираног медијатора. Медијатор се може изабрати са листе суда, регистра Министарства правде, Националног удружења медијатора (НУМС) и Центра за мирно решавање спорова ГО Вождовац.

■ ЗАШТО МЕДИЈАЦИЈА?

ДОВОРЉИВОСТ И ЈЕДНАКОСТ

Стране у сукобу добровољно улазе у медијацију, заједнички бирају медијатора и самостално одлучују о закључењу и садржини споразума.

ТРОШКОВИ

Медијација може бити бесплатна, а у сваком случају трошкови медијације су далеко нижи у односу на судски поступак.

БРЗИНА

Поступак медијације је хитан и најчешће се окончава у року од 30-60 дана. Далеко је ефикаснији од судског поступка и учесници у њему потпуно сами контролишу ток и исход поступка.

ПОВЕРЉИВОСТ

Све информације, предлози и документи везани за медијацију су поверљиви. Медијатори и учесници их не смеју саопштити трећим лицима.

ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ОДНОСА

Медијатор помаже странама у сукобу да успоставе и побољшају поремећене односе, као и да наставе прекинуто сарадњу.

■ КО ЈЕ МЕДИЈАТОР?

Медијатор је трећа неутрална страна која странама у спору помаже да успоставе комуникацију и пронађу заједничко прихватљиво решење. Медијатор је непристрасан и има једнак третман према свим странама у спору.

Медијатор помаже учесницима да сагледају своје позиције и интересе, помаже да се успостави и води дијалог између страна.

Медијатор нема право да доноси одлуку, нити да намеће могућа решења.

Медијатор мора у потпуности да поштује поверљивост поступка, те му је забрањено да пренеси ток медијације, као и своје мишљење ван поступка медијације, а посебно поступајућем судији или надлежном органу.

СПОРАЗУМ ПОСТИГНУТ У МЕДИЈАЦИЈИ МОЖЕ ИМАТИ СНАГУ ИЗВРШНЕ ИСПРАВЕ АКО СЕ СТРАНЕ ТАКО ДОТОВОРЕ.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНИ СУД У ЧАЧКУ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У ЧАЧКУ

СЛУЖБА ЗА МЕДИЈАЦИЈУ

ПОСРЕДОВАЊЕ У РЕШАВАЊУ СПОРОВА

РЕШИТЕ СПОР

на **бржи** и
ефикаснији
начин

уз **мање**
неизвесности

уз **уштеду**
времена и
новца

ПОЗОВИТЕ НАС!

Цара Душана бр. 6/1, Чачак
Контакт телефон: 032/22 22 42, локал 127
Е-пошта: medijacija.sud.cacak@gmail.com

Kingdom of the Netherlands

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНИ СУД У ЧАЧКУ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У ЧАЧКУ

PARTNERI
za demokratske promene
SRBIJA

